

Gymnasieskolen

Medlemsblad for Gymnasieskolernes Lærerforening

22. JANUAR 2015 • #1

**NØGLEN TIL STØRRE
ARBEJDSGLÆDE OG GOD UNDERVISNING**

Litteratur ajour på en eftermiddag

**GRATIS
KURSUS**
19. februar
kl. 15-18.30

Gyldendal og Rosinante inviterer til Litterær Eftermiddag, hvor du bliver opdateret på tidens tendenser i litteraturen. Kurset er gratis og afholdes på Gyldendal torsdag den 19. februar kl. 15-18.30. Vi byder på kaffe, kage, tapas og vin.

- Mød de aktuelle forfattere Iben Mondrup og Charlotte Weitze
- Hør om nyeste danske udgivelser fra Gyldendal, Rosinante og Samleren
- Få en præsentation af læsegruppe-metoden Shared Reading
- Hør om udvalget af nyeste litteratur på Litteraturportalen

Se program og tilmeld dig på kurser.gyldendal.dk

4 LEDER

5 NYHED
Nøglen til større arbejdsglæde og god undervisning

6 NYHED
GL er med til at fremtidssikre hf

8 NYT FRA GYMNASIESKOLEN.DK

10 **TEMA** OM INTEGRATION

- » Flere indvandrere i gymnasiet: Kulturelle forskelle forenes i klasselokalet
- » Mød tre elever med anden etnisk baggrund
- » Ekspert: Uddannelse genvinder social status

18 HVILKEN VEJ SKAL GYMNASIET GÅ?

22 LÆRERE ER ENGAGEREDE - MEN ANERKENDELSEN MANGLER

25 ARBEJDSMILJØEKSPERT: HER ER NØGLEN TIL STØRRE ARBEJDSGLÆDE

26 VI ER HINANDENS PSYKISKE ARBEJDSMILJØ

29 GL MENER

30 GYMNASIELIV

32 NY OVERENSKOMST I SKYGGEN AF OK 13

36 "FYSIK ALENE BYGGER INGEN BRO"

38 STUDENTER ER IKKE RUSTET GODT NOK TIL VIDERE STUDIER
Interview med Lars Ulriksen, professor på Københavns Universitet

44 SKEMAFRI

46 KRONIK

50 ANMELDELSER

52 GL-E KURSUSNYT

56 MARKEDSPLADS

65 STILLINGER

Slå kapital af professionalismismen

Lad mig begynde med at ønske alle medlemmer og læsere et godt nytår! 2015 tegner allerede på forhånd til at blive endnu et spændende – og måske udfordrende – år for vores sektor med de igangværende overenskomstforhandlinger og et forestående folketingsvalg. Sidstnævnte kan faktisk blive særdeles interessant, hvis en forventet ny borgerlig regering vil slå mønt af de ting, den nuværende regering har gjort sig upopulær på. Vil det medføre en opblødning af nogle af de rigide rammer, undervisningssektoren er blevet underlagt? Man skal dog i den analyse huske, at den forhenværende borgerlige regering igennem en årække prøvede at få skovlen under lærernes arbejdstid og blandt andet bestilte den berygtede rigsrevisionsrapport i 2011. Spørgsmålet er så, om Dansk Folkepartis størrelse og indflydelse vil komme til at ændre noget, hvad arbejdstidsproblema-

tikken angår – eller oplever vi til tider bare en leflen – tilsat valgflæsk – for tvivlere og frafaldne socialdemokratiske vælgere i undervisningssektoren? Det må tiden vise ...

Årets første trykte udgave af Gymnasieskolen indeholder blandt andet nogle artikler om begrebet professionel kapital. Hvad er nu det for noget, vil nogle måske spørge – det var der sådan set allerede nogle, der gjorde, da Gymnasieskolernes Lærereforening (GL) i 2014 tilbød skolerne at blive testpiloter i en kortlægning af arbejdspladsens professionelle kapital. Jeg vil henvise til både de redaktionelle artikler og GL mener i dette blad for en nærmere uddybning af, hvad professionel kapital er og kan bruges til, og hvorfor det er vigtigt. Men kort fortalt handler det i sidste ende om, at lærere og ledere i fællesskab skal skabe rammer, der øger kvaliteten af undervisningen. Muligheden

for at skabe den bedste undervisning er nemlig det, der giver tilfredsstillelse og dermed større arbejdsglæde hos lærerne – og således igen bedre undervisning! En god cyklus, fristes man til at sige.

Netop "fællesskab" er et nøgleord i denne forbindelse. For hverken lærerne eller lederne kan forløse arbejdspladsens professionelle kapital alene. Forsiden af dette blad illustrerer symbolsk den professionelle kapital som dyrebare værdier, alle skoler besidder, og som skal lukkes ud. Professionel kapital kan være nøglen, og de første meldinger om arbejdet fra testskolerne har da også overvejende været positive.

God læsning!

Morten Jest, chefredaktør

10

Der er sket en stor stigning af elever med anden etnisk baggrund i gymnasiet.

30

Elever opsprætter og borer i dyr for at lære at skrive til sanserne.

38

Lars Ulriksen mener ikke, at studenter bliver klædt ordentligt på til videreuddannelse.

GL giver skoler nyt redskab til bedre arbejdsmiljø

13 skoler har testet GL's nye spørgeskema til at måle den professionelle kapital på gymnasierne. Nu får alle skoler tilbuddet. Det skal få ledere og lærere til at samarbejde om at skabe god undervisning og arbejdsglæde.

Hvordan ser lærerne på kvaliteten af undervisningen? Hvordan oplever de samarbejdet med ledelsen? Hænger arbejde og privatliv sammen?

Svarene på de spørgsmål – og mange flere – kan ethvert gymnasium nu få, hvis de bruger det nye spørgeskema, som Gymnasieskolernes Lærerforening (GL) har fået udarbejdet. Formålet med spørgeskemaet er at måle skolerne professionelle kapital.

13 skoler – tre voksenuddannelsescentre, tre erhvervsskoler og syv almene gymnasier – har netop afprøvet spørgeskemaet. Nu bliver det et tilbud til alle landets gymnasiale uddannelser.

”Testskolerne har været meget glade for at være med. Nu håber vi, at rigtig mange skoler har lyst til at arbejde med deres professionelle kapital og dermed få øjnene op for, hvor der måske er nogle problemer. Det er et værktøj til at skabe de bedste betingelser for at lave god undervisning og øge lærernes trivsel,” siger Kasper Bøcher, formand for GL's arbejdspladsudvalg.

Han understreger, at GL ser afdækning af professionel kapital som et samarbejdsværktøj for ledelse og lærere.

”Det vil være naturligt, at man i for eksempel samarbejdsudvalget beslutter, at man vil arbejde med professionel kapital. Men det kan også være GL-klubben, tillidsrepræsentanten eller rektor, der tager initiativ til en afdækning, fordi man vurderer, at det vil fremme samarbejdet på skolen,” siger Kasper Bøcher.

GL's spørgeskema er skræddersyet til de gymnasiale uddannelsesinstitutioner og består af knap 50 spørgsmål.

Oplagt for gymnasierne

Professionel kapital et et begreb, der består af tre elementer: social kapital, human

kapital og beslutningskapital. Social kapital, der handler om tillid, samarbejdsevne og retfærdighed, anses for at være det væsentligste parameter.

Både dansk og international forskning viser, at der – uanset branche – er mange gevinster ved at have en høj professionel kapital på en arbejdsplads: øget produktivitet, øget kvalitet i kerneopgaven og øget trivsel blandt medarbejderne.

Omsat til hverdagen på et gymnasium vil det betyde bedre undervisning og større arbejdsglæde.

Især det stærke fokus på kerneopgaven er en klar grund til, at gymnasierne skal tage begrebet til sig, mener Kasper Bøcher.

”I dag er der for lidt snak om den daglige undervisning mellem lærere og ledelse,” siger han.

GL har udarbejdet spørgeskemaet i samarbejde med arbejdsmiljøekspert Tage Søndergård Kristensen. Han er tidligere professor i psykisk arbejdsmiljø på Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø og er i dag selvstændig forsker og konsulent. Han har mange års erfaring med social kapital og trivselsmålinger generelt.

Han undrer sig over, at gymnasierne ikke for længst har taget begrebet til sig – ligesom mange andre offentlige og private arbejdspladser.

”Ledelse og lærere på gymnasierne har brug for at få en fælles forståelse af, hvad skolens udfordringer er. Det er så oplagt at arbejde med professionel kapital, for her er udgangspunktet at lave den bedst mulige skole,” siger Tage Søndergård Kristensen.

Godt med et tjek

Ifølge arbejdsmiljøeksperten bør alle landets gymnasier nu få målt deres professi-

onelle kapital. Ellers vil det være udtryk for en ”strudsepolitik”, mener han.

”Så er det ligesom med danske mænd, der tror, at hvis de ikke går til lægen, så er de heller ikke syge. Faktum er, at det en gang imellem er godt at blive tjekket for at se, om der er noget, man bør arbejde med,” siger Tage Søndergård Kristensen.

Og det viser resultaterne fra de 13 testskoler, at der er. Gennemgående træk er blandt andet, at lærerne oplever en lav grad af anerkendelse fra både kolleger og ledelse, en stor konflikt mellem arbejde og privatliv og søvnbesvær.

Ifølge GL er det målet, at det nye koncept helt eller delvist kan afløse de mange forskellige trivsels- og APV-undersøgelser, som skolerne er forpligtede til at gennemføre.

Tage Søndergård Kristensen kalder det en ”klog beslutning”, at GL har udviklet sit eget koncept.

I dag bruger størstedelen af gymnasierne koncepter fra private konsulentfirmaer, når de skal lave trivselsmålinger. Tage Søndergård Kristensen har undersøgt de fleste koncepter på markedet, og hans dom er klar:

”De fleste af de trivselsmålinger, der bliver foretaget på gymnasierne i dag, er fyldt med så mange metodiske fejl, at man ikke kan bruge resultaterne til ret meget. De er ofte vildledende og spild af penge,” siger han.

Læs mere om professionel kapital og resultaterne fra de 13 testskoler på side 22-28.

GL er med til at fremtidssikre hf

Et nyt udvalg nedsat af regeringen skal diskutere, hvordan hf styrkes, og hvordan man skal undgå det store frafald på uddannelsen. GL har en repræsentant i udvalget, der skal komme med et udspil til politikerne.

Hf skal fremtidssikres. Det er regeringens plan. En del af planen er et udvalg, der skal udarbejde et forslag om, hvor hf skal hen i fremtiden. Med i udvalget er Lars Krogh Petersen, der er lærer på Thy-Mors HF og VUC og formand for Gymnasieskolernes Lærerforenings (GL) udvalg for enkeltfags-hf. Han er GL's repræsentant, der sidder med til bords, når fremtidens hf diskuteres.

Regeringen skriver i sit udspil, at den nye hf-uddannelse skal mindske frafald og give eleverne et bedre fagligt udgangspunkt for at kunne videreudanne sig. I udvalget skal de diskutere, hvordan det passer til det hf, vi kender i dag, og om man skal ændre på indhold og tilrettelægge uddannelsen anderledes, så flere elever får bedre mulighed for at gennemføre.

Der har indtil videre været afholdt ét møde i udvalget, og det var ifølge Lars Krogh Petersen en god start.

"Vi var alle enige om, at vores mål er at styrke hf. Det er ikke noget angreb på uddannelsen. Den nye elevgruppe giver nogle specielle udfordringer. Derfor skal vi se på, hvordan vi får uddannelsen og elevgruppen til at passe bedre sammen," siger han.

Udvalget har fået en foreløbig deadline i slutningen af marts. Her skal udvalget have skrevet et oplæg, som politikerne kan bruge som baggrund for politiske beslutninger.

Bekæmpe højt frafald

Hf er den gymnasiale uddannelse med det højeste frafald. I 2013 var der 30 procent, der ikke gennemførte uddannelsen. Udvalget skal se, om det kan finde et redskab, der kan mindske frafaldet. Noget af det, udvalget har snakket om, er,

om der skal ændres ved selve optagelsen på skolerne.

"Vi diskuterer, om vi kan gøre noget i starten, så eleverne hurtigere bliver motiveret, og vi får givet dem den bedste støtte. Det er afgørende, hvordan man modtager eleverne på skolen og forklarer dem, at nu er de i gang med en gymnasial uddannelse," siger Lars Krogh Petersen.

Men der skal også ske noget med undervisningen. Den skal være med til at give eleverne et bedre fagligt udgangspunkt for videreuddannelse. Der skal være mere innovation og anvendelsesorienteret undervisning i timerne. Faktisk skal hf være den gymnasiale uddannelse, der har størst vægt på anvendelsesorienteringen, hvis det står til regeringen.

Diskussion om karakterer

Det omdiskuterede adgangskrav på 02 til gymnasiet skal ifølge regeringen også gælde hf. Dette er også blevet drøftet i udvalget, hvor der er bred enighed om, at adgangskrav i sig selv ikke er en løsning på hf's udfordringer.

Lars Krogh Petersen går ikke ind for et adgangskrav baseret på en karakter til hf,

fordi en stor del af de elever, der begynder på hf, kommer med en dårlig skoleoplevelse i rygsækken.

"Vi skal tage udgangspunkt i den dårlige skoleoplevelse og se, hvordan vi hjælper dem til en bedre oplevelse og større chance for gennemførelse," siger han.

Og angående karakterer, så er der et punkt om standpunktskarakterer og prøvedutræk, som udvalget skal diskutere. Til det har Lars Krogh Petersen en klar holdning:

"Det er en voksenuddannelse, og jeg synes ikke, man skal indføre standpunktskarakterer. Grundsynspunktet på hf er, at vi ikke behøver at diskutere karakterer, fordi vores fokus er at arbejde fagligt," siger han.

I stedet mener Lars Krogh Petersen, at man skal fortsætte med evalueringer, som hf gør meget ud af. Det gælder evaluering af skriftlige opgaver, men også samtaler, hvor man tager udgangspunkt i elevens faglige niveau.

"I en evaluering ligger der gode råd til, hvordan eleverne bliver bedre. Det tror vi på, at eleverne bedre kan bruge end en karakter," siger han.

REGERINGENS HF-UDVALG

I udvalget sidder der blandt andre repræsentanter fra:

- Undervisningsministeriet
- Danske Gymnasieelevers Sammenslutning
- VUC Lederforening
- Gymnasieskolernes Lærerforening
- Danske Gymnasier

UD Dannelse i konkurrencestaten

Konference

14. april 2015 | Musikhuset | Aarhus
15. april 2015 | Den Sorte Diamant | København

Martin Breum
er moderator

KEYNOTE SPEAKERS

DET KOMPLEKSE SAMFUND

Rasmus Willig, Sociolog og lektor ved Institut for Samfund og Globalisering, Roskilde Universitet Center.

LYDIGHED ELLER MODSTAND?

Arne Johan Vetlesen, Professor i filosofi ved Institutt for filosofi, ide- og kunsthistorie og klassiske språk, Universitet i Oslo.

AT BLIVE MENNESKE OG ARBEJDSKRAFT

Lars Geer Hammershøj, Idehistoriker, sociolog og lektor ved Institut for Uddannelse og Pædagogik, Danmarks Pædagogiske Universitet.

KONKURRENCESTAT OG DANNEDE BORGERE

Ove Kaj Petersen, Professor i komparativ politisk økonomi på Copenhagen Business School.

AT BRÆNDE FOR NOGET

Jørgen Carlsen, Forstander på Testrup Højskole og medlem af Etisk Råd.

DANNELSE ELLER UDDANNELSE?

Jens Thodberg Bertelsen, Rektor ved Odense Katedralskole siden 1989.

NYHED

KORT FØR OK 15:

Ansatte skal måles og vejes

Flere resultatmålinger af de ansatte er en del af en ny model for god arbejdsgiveradfærd fra Moderniseringsstyrelsen. Sammen med konsulentvirksomheden McKinsey har Moderniseringsstyrelsen, som hører under Finansministeriet, udarbejdet den nye model for god arbejdsgiveradfærd, der blandt andet betyder, at "lederne i staten fremover vil måle og veje deres ansatte gennem talrige resultatmålinger og medarbejdervurderinger med dertilhørende præstationsløn".

Det skriver Jyllands-Posten, som har fået aktindsigt i et udkast til modellen.

Formand for Gymnasieskolernes Lærerforening Annette Nordstrøm Hansen undrer sig over, at udspillet kommer, efter at regeringen i 2013 vedtog den såkaldte tillidsreform, hvor det blandt andet hed: "Ledelse og styring skal tage afsæt i tillid og ansvar."

"Nøgleordene for at skabe kvalitet er tillid, retfærdighed og samarbejde. Resultatmålinger koblet til præstationsløn er en forkert vej at gå og kan nærmest virke modsat," siger hun.

Annette Nordstrøm Hansen peger på, at ressourcerne på arbejdspladserne bruges bedre, hvis lederne udfører pædagogisk ledelse frem for at bruge kræfterne på administrative målinger.

Læs resten af nyheden på gymnasieskolen.dk

NYHED

GYMNASIEUDSPIL

om skriftlighed allerede indført i Roskilde

Står det til regeringen, skal landets gymnasieelever fremover lave halvdelen af deres skriftlige arbejde på skolen.

Sådan er det allerede på Roskilde Gymnasium. Og både lærere og elever er positive.

Ordningen kører på andet år. Alle lærere i fag med en skriftlig dimension er med, og erfaringerne er gode, fortæller Mette Clausen, der underviser i dansk og religion på Roskilde Gymnasium.

"Det giver virkelig meget mening at arbejde på den her måde," siger hun.

Hendes kollega Liv Fernley Schoppe, der underviser i engelsk og spansk, er enig:

"Når man giver eleverne respons undervejs i skriveprocessen, øger det deres udbytte af det skriftlige arbejde."

Læs om lærernes erfaringer på gymnasieskolen.dk

MØD OS PÅ FACEBOOK

Find Gymnasieskolen og Gymnasieskolernes Lærerforening på Facebook på den fælles side Gymnasielærer.

TILMELD DIG NYHEDSBREVET

Modtager du ikke Gymnasieskolens nyhedsbrev? På gymnasieskolen.dk kan du tilmelde dig det ugentlige nyhedsbrev og følge med i nyheder, debat og blogindlæg om den gymnasiale verden.

FLERE NYHEDER FRA GYMNASIESKOLEN.DK

- Efteruddannelse er lærerens egen sag
- Gymnasierne kan blive strategisk brik i valgkampen
- Miljøvenligt gymnasium vil lokke lærere over i elbiler
- Gymnasieelevers stavefærdigheder skal under lup

MEST KOMMENTEREDE ARTIKEL

Kort før OK 15:
Ansatte skal måles og vejes

”Jeg tror, at Bjarne Corydon har glemt, at det er vælgerne, der er hans arbejdsgivere. Michael Pedersen, lektor, Vejen Gymnasium og HF

Læs og deltag i debatten på gymnasieskolen.dk

NYHED

LÆRERE: I-bøger er for dårlige

Det kunne være så smart med digitale bøger, men mange i-bøger udnytter ikke det digitale univers' potentiale, lyder kritikken fra lærere og forsker.

Skal man vælge den tunge papirbog med høj faglig kvalitet eller i-bogen, der skåner elevernes ryg, men som man er nødt til at finde supplerende litteratur til?

Dilemmaet er klassisk for mange lærere – også for Anne Boie Johannesson, der underviser i kemi og dansk på Køge Gymnasium.

Generelt synes Anne Boie Johannesson, at det digitale undervisningsmateriale er for dårligt. Mange i-bøger er blot som en papirbog på en skærm.

”Et digitalt læremiddel skal give mere og noget andet, som man ikke kan opnå ved en papirbog. Men forlagene udnytter ikke fordelene ved de digitale læremidler, og det er en skam, for hvis det digitale univers bliver brugt optimalt, kan det have mange didaktiske fordele,” siger Anne Boie Johannesson.

Læs hele nyheden på gymnasieskolen.dk

BLOG

” Hvis man ikke søger efteruddannelse, får man i hvert fald ikke afklaring.

Birgitte Thorn, dansk- og engelsklærer, Herning Gymnasium

BLOG OG DEBAT

Læs flere blogs fra lærere, politikere og eksperter fra den gymnasiale verden på gymnasieskolen.dk.

TEMA OM INTEGRATION

Gymnaiserne gør meget ud af, at der ikke skal være nogen forskelsbehandling af elever uanset etnisk baggrund.

FLERE INDVANDRERE I GYMNASIET: Kulturelle forskelle forenes i klasselokalet

Elever med anden etnisk baggrund er i stort omfang begyndt i gymnasierne. Skolerne har ikke en særlig integrationsstrategi, men møder de nye elever på samme vilkår som de etnisk danske unge. Den strategi er tilsyneladende en succes.

Når fraværsprotokollen løbes igennem, og læreren råber elevernes navne op, er der kommet flere navne på listen med en udenlandsk klang. De sidste år er der nemlig sket en kraftig stigning af antallet af elever med udenlandsk herkomst på de danske gymnasier. Fra 2003 til 2013 er der kommet over dobbelt så mange på de almene gymnasier. I 2013 gik der 4.818 elever med anden etnisk baggrund på de almene gymnasier. Det svarer til 11 procent af den totale elevgruppe.

Der står ikke noget om integration i gymnasiebekendtgørelsen, så det er op til skolerne selv at finde ud af, hvordan de vil håndtere de nye kulturer, der kommer ind i klasseværelset.

Elever med anden etnisk baggrund klarer sig flot i gymnasiet. De ligger godt nok lidt lavere end de etnisk danske elever, når det kommer til karaktergennemsnit. Til gengæld er der flere med ikke-vestlig baggrund, der gennemfører gymnasiet, viser en undersøgelse fra Rockwool Fon-

den. Hvor der i gennemsnit er 95 procent chance for, at en gymnasieelev gennemfører stx, hhx eller htx, ligger tallet på 97 procent, når det kommer til elever med ikke-vestlig oprindelse.

Men hvordan påvirker det stigende antal elever med anden etnisk baggrund gymnasierne? Gymnasieskolen har talt med flere rektorer om, hvordan de forholder sig til integration i gymnasierne. De fortæller blandt andet, at elever med anden etnisk baggrund generelt er meget

En undersøgelse fra Rockwool Fonden viser, at der er større sandsynlighed for, at elever med ikke-vestlig baggrund gennemfører stx, hxx eller htx end elever med vestlig baggrund.

FORDOBLING AF ELEVER

Fra 2003 til 2013 er der sket en stigning på 117 procent af elever med udenlandsk herkomst på de almene gymnasier. På erhvervs-gymnasierne er stigningen på ni procent.

Kilde: Undervisningsministeriet

måltrettede med deres uddannelse, til gengæld vælger de skolens frivillige aktiviteter fra.

Ingen forskelsbehandling uanset baggrund

Integration er ikke et ord, der bliver brugt meget på gymnasierne. Der bliver ikke gjort forskel på, om du er etnisk dansk eller ej. Fokus ligger på, om du tilhører gruppen af gymnasiefremmede - med

undtagelse af nogle få tiltag. Mogens Andersen er rektor på Høje-Taastrup Gymnasium, hvor omkring en tredjedel af eleverne er af udenlandsk herkomst. Han siger, at skolen i virkeligheden ikke gør noget specielt for at integrere nogen elever.

”Vi har en masse elever, der har brug for, at vi hjælper dem og strukturerer deres uddannelse i løbet af de tre år. Når integrationen lykkes her, er det, fordi det er vigtigt at fortælle eleverne, at det er et dansk gymnasium, og vi går meget op i at danne det enkelte menneske til at være et demokratisk menneske,” siger han.

Skolen gør en stor indsats for, at alle elever føler sig trygge og kan samarbejde. Det sker blandt andet med makkerskabsgrupper og elevdemokrati. Men der er ingen direkte indsatser rettet mod indvandrere og efterkommere. Og det er et bevidst valg.

”Det er vigtigt for dem, at vi ikke har tiltag, som de føler, vi gør for at integrere dem. Vi har mange tilbud, og de er åbne for alle, så folk med anden etnisk baggrund også kan deltage,” siger Mogens Andersen.

Integration er ikke diskursen

Den samme tilgang er tilfældet på Mulerens Legatskole, hvor omkring en femtedel af eleverne har rødder fra et andet land end Danmark.

”Indvandrerbaggrund gør ikke, at man i sig selv skal behandles anderledes. Hvis man er udfordret socialt og fagligt, skal der gøres noget. Vi gør nogle ting, fordi vi har en alsidig elevgruppe,” forklarer rektor Torben Jakobsen.

På Hvidovre Gymnasium er omkring 40 procent af eleverne indvandrere eller efterkommere. Men integration er ikke et fokus, skolen har. De lægger i stedet vægt på gymnasiefremmede elever uanset etnisk baggrund.

”Diskursen i dag er snarere de gymnasiefremmede elever end integration. Det gælder for en bred gruppe af skolens elever, at de ved indgangen til gymnasieforbøbet skal lære et helt nyt, akademisk fagsprog, så fagsprogligt er gymnasiet for en del elever en fremmed verden,” siger rektor Kirsten Jensen.

” Når integrationen lykkes her, er det, fordi det er vigtigt at fortælle eleverne, at det er et dansk gymnasium.

Rektor Mogens Andersen,
Høje-Taastrup Gymnasium

studieretninger, der fører videre til lægestudiet.

”Jeg må konstatere, at der stadig er mange, der tager hardcore naturvidenskabelige studieretninger. Men i dag er der også flere, der går efter de samfundsfaglige og humanistiske,” siger han.

Kulturelle forskelle i fokus

Tosproget er ikke en beskrivelse, indvandrere og efterkommere har på Mulernes Legatskole. Der er en tradition for at bruge betegnelsen tokulturelle om denne elevgruppe, da de netop selv oplever det, som om de skal navigere mellem to forskellige kulturer og normsæt.

”Der er det vigtigt, at vi som skole giver dem de bedste instrumenter til at kunne navigere i de to kulturer. Herunder ligger tydelige rammer båret af empati og konsekvens samt en god integration i det danske demokrati, danske traditioner og værdier,” siger Torben Jakobsen.

Denne anden kulturelle baggrund smitter af på hverdagen. Skolen sender et grundigt brev ud til forældrene inden skolestart med en lang række oplysninger om skolen og forventninger til eleverne. I brevet nævner de også studieture, som er en vigtig del af undervisningen. Men det er der dog delte meninger om.

”Musliske hjem er mere skeptiske, når det angår udlandsrejser. Vi gør det meget tydeligt for forældrene, at det er undervisning,” siger han og uddyber:

”Sådan en rejse er et vigtigt integrationsbarometer, fordi man indgår i en klasse. Mange gange er det første gang, de kommer ud af landet – specielt piger fra muslimske miljøer. De finder ud af, at de kan klare sig på egen hånd. Det er vigtigt for dem.”

Gymnasiet har en uddannelsesleder, der er specialiseret i at snakke med de muslimske forældre, der ikke mener, at deres barn skal med på studietur. Hun hedder Susanne Stellini. Hun oplever, at det ofte er indvandrerpiger, der ikke vil eller må komme på studietur.

”Jeg tror, at forældrene og sikkert også en del af pigerne reelt er bekymrede for,

hvad der møder pigen på en studietur. De er bange for, at pigerne vil drikke alkohol eller være for meget sammen med drenge,” siger hun.

Hun sender breve ud og holder samtaler med de forældre, der ikke mener, at deres børn skal med på studietur. Hun lægger vægt på, at det handler om undervisning, og der er et fagligt program. Det gør, at stort set alle elever kommer med på studietur hver gang.

Kulturelle forskelle er også i fokus, når der er tøjefaften på Høje-Taastrup Gymnasium. Det er et arrangement for alle piger, men især piger med anden etnisk baggrund. Det er nogle kvindelige lærere fra skolen, der har stået bag, og som også deltager i arrangementet.

”Vi laver et frirum, hvor pigerne kan tale om, hvordan det er at være pige i det danske samfund og på gymnasiet. De kan snakke om, hvad der er for nogle begrænsninger i deres kultur, og hvordan de spejler sig i den danske kultur,” forklarer Mogens Andersen.

Springer frivilligt arbejde over

På Mulernes Legatskole er der mange forskellige frivillige aktiviteter. Det kan være elevrådet, frivillig idræt eller Mulernes filmklub. Men til aktiviteterne er der ikke ret mange elever med anden etnisk baggrund.

”Når noget ikke boner ud i en karakter, så er der procentvis færre, der vælger det. Det er den her nyttetankegang – hvis ikke det giver karakterer, nytter det ikke noget. Men ved at deltage i de forskellige ting får man en bedre integration. Man får kontakter og netværk i det frivillige og møder nogle helt andre mennesker,” siger Torben Jakobsen.

Han forsøger at fortælle elever og forældre, at det er et arbejde at gå i gymnasiet. Derudover skal man også have tid til at være ung og have fritid til sig selv. Han tror specielt, det kan være piger af anden etnisk herkomst, der er pressede med pligter i det daglige og derfor ikke har tid til de frivillige arrangementer. ■

» Vil direkte videre i uddannelsessystemet

Selvom rektorerne forklarer, at de ikke tager ekstra hensyn til elever, fordi de er indvandrere eller efterkommere, så oplever de alligevel forskelle på dem og etnisk danske elever.

Kirsten Jensen oplever, at elever med anden etnisk baggrund er meget målrettede, når det angår uddannelse. De tager ikke et sabbatår, men tager direkte videre i uddannelsessystemet.

Den målrettedhed kan komme hjemme fra familien, mener Kirsten Jensen. Hun oplever nogle gange, at elever med en anden etnisk baggrund kan komme under et pres, fordi forældrene mener, de skal være læger eller ingeniører.

”Det er forældre, der kommer fra lande, hvor uddannelse afhænger af økonomi. I Danmark er det gratis at tage en uddannelse, men nu er kun det bedste godt nok til børnene,” siger hun.

Mogens Andersen fra Høje-Taastrup Gymnasium oplever også, at indvandrere og efterkommere er meget interesserede i

EN FEMTEDEL AF ELEVERNE PÅ MULERNES LEGATSKOLE HAR EN ANDEN ETNISK BAGGRUND END DANSK. MØD TRE AF ELEVERNE HER.

Jeg er den eneste af mine søskende, der er født og opvokset i Danmark. Mine forældre boede i Irak, men flygtede til Danmark i 1995 på grund af Saddam-regimet.

Det var ikke en overraskelse, at jeg skulle i gymnasiet, for det vidste jeg allerede som lille. Mine forældre er meget glade for, at jeg går i gymnasiet. Men det vigtigste for dem er, at vi børn opnår succes. Hvordan tager de sig ikke af. I forhold til mit valg af uddannelse har de sagt, at jeg skal tage det, jeg synes virker mest interessant. De har bare sagt, at jeg skal arbejde på at få nogle gode karakterer, og når jeg har gjort det, så kan jeg vælge, hvad end jeg vil. Jeg tror mest, jeg vil læse medicin, men arkitektur og jura lyder også spændende.

Min mor var uddannet gymnasielærer i Irak og kom til Danmark, hvor hun tog læreruddannelsen, og nu arbejder hun på en folkeskole. Min mor var matematiklærer, så hun har styr på gymnasiestoffet, og det gavner mig. To af mine søskende læser medicin, mens den sidste er færdiguddannet læge og arbejder i Hvidovre. Så jeg har en akademisk baggrund.

Den primære grund til, at jeg går på gymnasiet, er, at jeg vil søge ind på en videregående uddannelse, så snart jeg er færdig med stx. Jeg havde faktisk tænkt mig at søge ind på htx, fordi det er meget teknisk. Men jeg valgte alligevel stx, fordi det er mere alment.

Jeg går meget op i at få gode karakterer. Skolen er min førsteprioritet, og jeg bruger den nødvendige tid på skolearbejde, herefter kommer fritiden. Det er faktisk lidt en hobby at gå i skole, for jeg gør skolearbejdet med glæde, fordi jeg ved, det vil gavne mig senere.

Min lærer tilbød mig muligheden for at være med i Akademiet for talentfulde unge. Det lød som en ny udfordring, og det sagde jeg selvfølgelig ja til. Vi har ikke haft vores første seminar endnu. Jeg har været inde at kigge på det skema, der er. Der er flere oplæg om nogle meget interessante ting. Man kan jo bruge alle former for viden.

Jeg er ikke med i frivillige aktiviteter på skolen endnu. Jeg må lige se, hvordan det er i forhold til lektier og se, om jeg har tid til det. Ellers kunne det være en mulighed. Jeg vil helst ikke melde mig til for mange ting, for det kan ende med, at jeg taber fokus, og det vil jeg helst ikke.

I den gruppe, jeg er i, er vi alle meget glade for at gå i skole. I min gruppe er Shahed, Ahmad og Yousef. Jeg mødes nogle gange med min gruppe og ser film. Sidst vi var i biografen, så vi Interstellar. Den har også den der naturvidenskabelige dimension.

Naturvidenskab er meget interessant på mange måder, fordi det er håndgribeligt og uhåndgribeligt på samme tid. Der er mange ting, vi ikke vidste. Men lidt efter lidt kommer der en ny banebrydende teori. Man kan aldrig være helt sikker på den viden, man har. ■

SKOLEN ER MIN HOBBY

**Nauras Kamal
Mohammad Ali
Isfandiari**

Klasse: 1.n
Alder: 16 år
Studieretning: matematik A,
fysik B, kemi B
Yndlingsfag: matematik og
fysik

Sana Amin

Klasse: 2.a

Alder: 17 år

Studieretning: musik A,
engelsk A, matematik B

Yndlingsfag: musik

FÆLLESSKABET ER DET BEDSTE VED GYMNASIET

Jeg var meget i tvivl om, hvad jeg skulle efter 9. klasse. Jeg har altid interesseret mig for musik, og derfor var musiklinjen min første prioritet. Jeg vil også gerne nyde mit gymnasieliv. Det kan være tungt, hvis der ikke er noget kreativt, og jeg kan godt lide at være kreativ og udtrykke mig på den måde.

Jeg har altid kunnet lide klaveret. Jeg har kigget på videoer med klaverspil og prøvet på at lære det. Jeg har aldrig gået til klaver, men jeg har lært mig selv nogle få ting som noder.

Jeg interesserer mig meget for engelsk, og det er en af mine stærke sider. Et stort ønske er at studere i udlandet i et engelsktalende land. Jeg ved ikke, hvad jeg vil læse. Man bliver altid spurgt, hvad man vil læse, og svarene ændrer sig hele tiden, så jeg tør næsten ikke sige noget.

Mine forældre kommer fra Irak og er kurdere, men jeg er født og opvokset i Danmark. Mine forældre kunne hjælpe mig i de yngste klasser i matematik. Dansk og engelsk kan jeg ikke rigtig få hjælp til. Det gælder også i musik. De kan synge lidt kurdisk, men det hjælper mig ikke rigtig. Der er mange ting, jeg ville ønske, mine forældre havde lært mig i en ung alder, men de har alligevel lært mig en masse. De har gjort, hvad de kunne.

I folkeskolen gik jeg i en klasse, hvor flertallet havde anden etnisk baggrund. Jeg har aldrig haft et problem med folk med anden etnisk baggrund eller etnisk danske. Jeg føler, at jeg kan med alle. Jeg havde alligevel mange fordomme om Mulernes Legatskole, fordi den ligger i Vollsmose. Jeg var bange for, at der kun var hårde typer – dem, som ikke vil integreres. Jeg er blevet positivt overrasket.

Jeg kan rigtig godt lide fællesskabet her, og hvordan folk behandler hinanden. Der er ingen, der ser ned på nogen, selvom de kommer fra det ene eller andet sted. Jeg er den eneste i min klasse, der kommer fra et land uden for Europa. Der er åbenbart ikke så mange med anden etnisk baggrund, der vælger musik. Men det stopper ikke mig.

Det første, jeg lagde mærke til i min klasse, var, at alle er forskellige, selvom de kommer fra Odense. Der var forskellige hårfarver og tøjstile. Der var alle mulige typer, så jeg følte mig velkommen. Jeg har altid været bange for, at jeg skulle skille mig for meget ud. I gymnasiet er folk mere modne, og de forstår, at det er godt at være anderledes. Man skal favne det i stedet for at se ned på det.

Jeg har været til tre fester på gymnasiet. Jeg ville egentlig ikke, fordi folk drikker så meget, og jeg drikker ikke. Men man kan jo stadig hygge sig, men fester er bare ikke noget for mig.

Kulturelt er der forskel på mig og de andre i klassen. Jeg kan ikke invitere danskere med til eid, for de fejrer det ikke på samme måde. Men det holder mig slet ikke tilbage. Jeg kan stadig være sammen med dem efter skole. Der er mange spørgsmål til min kultur. De spørger: Hvordan siger man det på dit sprog? Hvorfor faster I? Det er fint, de spørger, jeg svarer bare. Jeg kan jo også finde på at spørge dem om deres kultur og høre, hvordan deres jul har været. ■

Jeg vil gerne læse til farmaceut. Og der skal jeg bruge min gymnasiale uddannelse for at komme videre i livet.

Jeg var først på en sproglig studieretning. Det var ikke noget for mig, så jeg valgte en samfundsfaglig. Nu har jeg opgraderet matematik og fysik, så min linje er halvt naturvidenskabelig og halvt samfundsfaglig. Jeg indså, at jeg også godt kan lide naturvidenskab. Jeg har været lidt rundtomkring i fagene, men jeg går også i gymnasiet for at finde ud af, hvad jeg vil. Jeg kan stadig være i tvivl.

Matematik er et svært fag, og især på gymnasiet har jeg indset, hvor stort et skridt der er fra B-niveau til A-niveau. Der er større krav, men jeg kan også godt lide udfordringer. Jeg er bedst til naturvidenskab, og det er også den retning, jeg vil tage senere i mit liv.

Vi er omkring syv personer i min klasse med anden etnisk baggrund. Vi kan på nogle områder være lidt mere målrettede og klar over, hvad vi vil, i forhold til de etnisk danske. Vi vil for eksempel læse direkte videre efter gymnasiet, mens de andre ofte ikke har specielt travlt med at tage en videregående uddannelse og godt kan tænke: "Vi tager lige et sabbatår." De har ikke så travlt med livet. Men det har også noget at gøre med vores baggrund. Jeg kan selv mærke, at mine forældre ikke har haft muligheden for at læse videre. Derimod har vi børn så mange muligheder, at mine forældre har højere forventninger til, at vi læser videre og tager en uddannelse for at komme på arbejdsmarkedet.

Når jeg nævner, at jeg måske vil tage et sabbatår og først starte til februar, så bliver mine forældre helt skøre omkring det. Det kan de ikke se for sig. Nogle gange kan jeg godt tænke, at jeg har brug for at slappe lidt af. Jeg kom direkte fra 9. klasse til gymnasiet og skal så igen videre til en videregående uddannelse. Jeg kan godt overveje et sabbatår, men det bliver alligevel ikke til noget. Jeg vil gerne direkte videre. Dem med anden etnisk baggrund i min klasse, de har det på samme måde. Jeg tror også, at det er, fordi vi ser, at vores forældre gerne vil arbejde, men at de ikke har mulighed for at kunne arbejde med det, de gerne vil. Vi vil ikke blive som vores forældre, men noget bedre.

Mine forældre er fra Palæstina. Min far har læst til bogholder, og så har han arbejdet i Dubai med sin uddannelse. I dag arbejder han ved en slagter. Jeg bliver påvirket af, at min far ikke har kunnet bruge sin uddannelse til noget i Danmark. Vi børn har muligheden for at få en uddannelse, så er det bare med at gøre det.

Generelt betyder uddannelsen meget for os med anden etnisk baggrund. Vi gør det bedste ud af vores lektier og afleveringer og fokuserer altid på at aflevere til tiden. Uddannelse er virkelig noget stort for os.

Det skifter meget, hvad jeg vil. Men grunden til, at jeg har valgt farmaceut, er, at jeg næsten er sikret en arbejdsplads. Jeg er også interesseret i alle de her naturvidenskabelige fag. Men jeg tror bare, at jeg skal prøve det af og se, om faget er mig. Ellers må jeg finde på noget andet. ■

UDDANNELSE ER STORT FOR OS

Lilian Elsayed

Klasse: 3.d

Alder: 18 år

Studieretning: samfundsfag A, matematik B, mediefag B

Yndlingsfag: matematik

EKSPERT:

Uddannelse genvinder social status

Folk med anden etnisk baggrund prøver at generobre deres sociale status, når de kommer til Danmark. De ser uddannelse som midlet dertil, men de kan have svært ved at gennemskue gymnasiernes uskrevne regler, siger ekspert.

Når en familie flygter eller tager til et andet land, taber de ofte deres sociale position. Det fortæller lektor i sociologi og samfundsfag Sune Qvotrup Jensen fra Institut for Sociologi og Socialt Arbejde på Aalborg Universitet.

”Flygtninge lander på et lavere niveau i det nye land, end de havde i det gamle land. En del af de familier er meget målrettet i forhold til at prøve at generobre den sociale position. Og det gør man ved at investere i uddannelse,” siger han.

Det er ikke sikkert, at forældrene har særlig nemt ved at hjælpe, men man har fra familiens side og fra de unges side en stålsathed og en vilje til at få det til at lykkes, siger Sune Qvotrup Jensen. Han tror, at familierne går så målrettet efter en uddannelse, fordi det bliver set som en vej til integration. Det er en måde at skabe sig en position på i det land, man er i.

”Nogle gange taler man om, at den sociale reproduktion springer et led over. De her unge mennesker forsøger at få den samme sociale position i det nye land, som deres bedsteforældre havde i det gamle land. Men som deres forældre ikke har kunnet få i deres opholdsland, fordi de har foretaget den her rejse, hvor de

taber meget af den sociale position, som de ellers kunne have haft,” siger han.

Social status skal generobres

Netop uddannelse er et middel til at genvinde den sociale status. Sune Qvotrup Jensen fortæller, at forældre sætter deres lid til, at deres familie kan kravle nogle trin op ad den sociale rangstige. Det gør man ved at støtte sine børn i at tage en uddannelse.

De er ifølge Sune Qvotrup Jensen meget orienterede på, at børnene skal have en uddannelse og frem i verdenen. Det kan være både godt og ondt. For det kan komme til at virke som et pres på de unge, der skal gennemføre gymnasiet med gode karakterer for at nå nogle trin op.

”Det er jo ikke sikkert, at bare fordi ens forældre synes, det er en god ide, at deres barn bliver læge eller ingeniør, at den unge så er god nok til matematik til at blive det. Det kan blive vældig vanskeligt for nogle af de her unge at gå hjem og fortælle deres håbefulde forældre, at det ikke går så godt på uddannelsen,” siger Sune Qvotrup Jensen.

Gennemskue uskrevne regler

Det kan være vanskeligt for indvandrere og efterkommere at træde ind i gymnasiet.

De uskrevne regler og kulturelle koder, der ikke bliver sagt højt, kan være svære at gennemskue, fortæller Sune Qvotrup Jensen.

Han nævner lejrskole og festkultur som nogle af de ting, minoritetsforældre kan have svært ved at forstå, hvis de ikke selv har gået i et dansk gymnasium.

”Det kan være svært for nogle forældre at gennemskue, hvad den der festkultur går ud på, og vide hvorfor det i virkeligheden er helt vildt vigtigt at komme med på hyttetur og til fester. Det er vigtigt, fordi det er det, der gør, at man får adgang til kammeratskabet og til det sociale liv frem for at stå lidt isoleret socialt,” siger han.

Han forklarer, at det, man fra forskning ved meget om, er, at danske unges fest- og alkoholkultur og det at være med til fester og nogle gange drikke lidt og andre gange meget, det er en adgangsbillet til det sociale fællesskab.

”Det er klart, at i det omfang forældre med etnisk minoritetsbaggrund ikke synes, det er en god ide, og siger til de unge, at det må de ikke, så kan det føre til, at de unge ikke bliver lige så fuldt integreret i kammeratskabsgruppen eller i klassen, som de ellers ville være blevet,” siger Sune Qvotrup Jensen. ■

” De her unge mennesker forsøger at få den samme sociale position i det nye land, som deres bedsteforældre havde i det gamle land.

” Det kan være svært for nogle forældre at gennemskue, hvad den der festkultur går ud på.

KBH.SYSTEME.DK

TUREN GÅR TIL ENEVÆLDENS KØBENHAVN

Her er den iBog®, der kan give studieturen et fagligt løft og lette lærerens forberedelse og planlægning.

Enevældens København – historie og byvandring indeholder:

- Fremstilling, kildetekster og cases
- Byvandring til udprintning
- Præcise, overskuelige opgaver og arbejdsopgørelser
- Videofortællinger og masser af billeder
- Interaktiviteter bl.a. interaktive kort over København.

Enevældens København – historie og byvandring er udarbejdet i samarbejde med Københavns Stadsarkiv og støttet af Bergiafonden. iBogen kan dermed bruges kvit og frit.

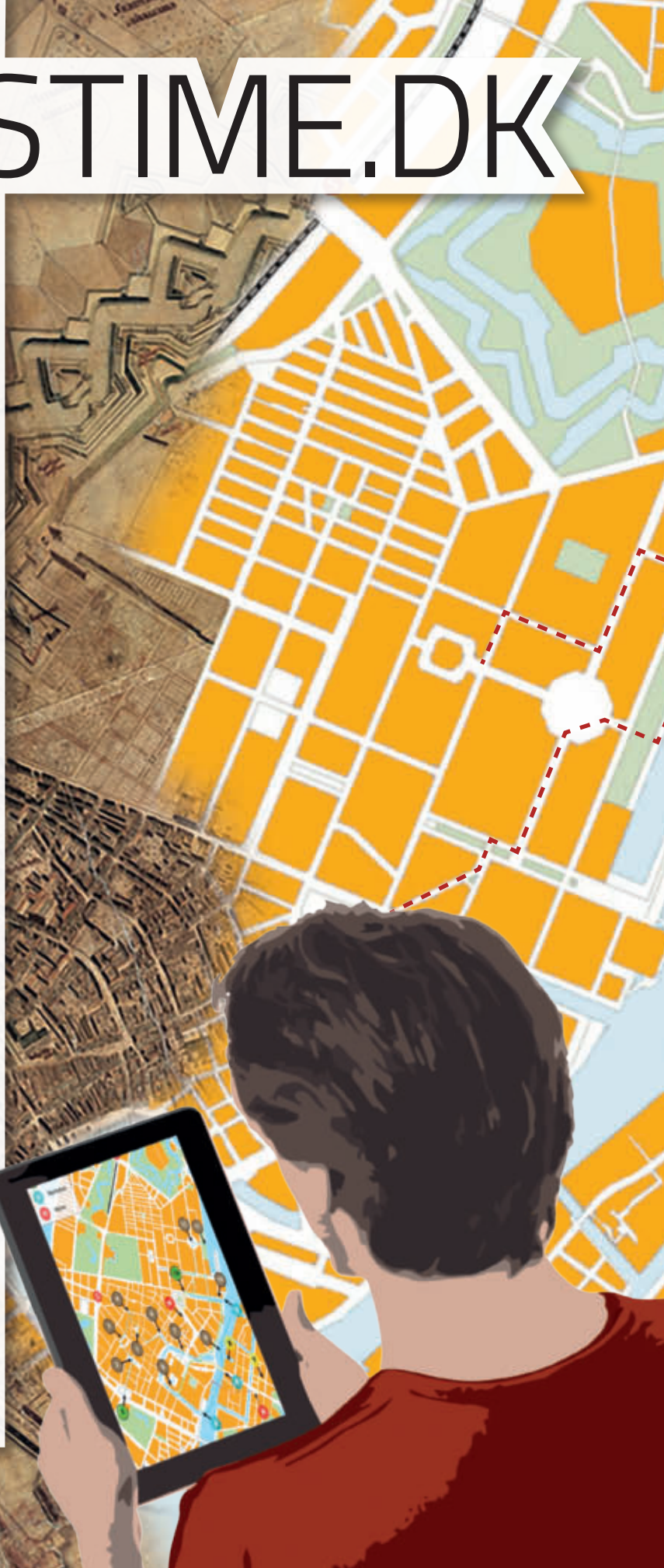
Video om hygiejnen i enevældens København.

Carsten Pape

kbh.systeme.dk

300 arbejdsopgørelser | 20 opgaver | 9 interaktiviteter | 16 videoer
| 500 illustrationer | 6 byvandring | Lærervejledning | 500 sider

STEMMER FRA LÆRERVÆRELSET OM GYMNASIEUDSPILLET

HVILKEN VEJ SKAL GYMNASIET GÅ?

Regeringen afsluttede året med at sende sit gymnasieudspil ud. I sidste uge startede forhandlinger med gymnasiereformens parter. Få her et overblik over, hvilke planer regeringen har for gymnasiet.

FÆRRE STUDIERETNINGER

Der skal skæres i studieretningerne, foreslår regeringen. På **stx** skal eleverne fremover mindst vælge en AAB-studieretning, medmindre de vælger matematik A, fysik B og kemi B. De fleste elever på **htx** og **hxx** skal allerede nu vælge to fag på A-niveau og et fag på B- eller C-niveau. Der vil stadig være mulighed for en ABC-studieretning på **hxx**.

MERE MATEMATIK

Alle elever skal have matematik på mindst B-niveau. Undtagelsen er dog på **stx** og **hxx**, hvis eleven vælger en super-sproglig studieretning med tre fremmedsprog, hvoraf to af dem er på mindst A-niveau, eller hvis eleven har en studieretning med en kunstnerisk profil med musik og sprog på A-niveau.

Nursing og mange timer

Karen Anne Holt Herdahl, matematiklærer, Handelsgymnasiet Lolland Falster

Hvad synes du om regeringens gymnasieudspil?

”Min første indskydelse er: Hvor skal vi dog proppe alle de timer ind? Eleverne kommer jo nærmest til at være i skole hele tiden. Som matematiklærer bliver jeg også berørt, fordi noget af det arbejde, som eleverne nu laver der-

hjemme, i fremtiden skal lægges ind i undervisningstiden. Sådan en styrkelse af et fag betyder flere timer ind i skemaet, og timerne skal finansieres – desværre nok af lærerne. Jeg tror, at det bliver godt for eleverne, men min be-

kymring går på, hvis man generelt presser lærerne til, at de skal have det samme antal hold, men nu med flere timer, for så går det ud over kvaliteten. Jeg tror dog ikke, at det kommer til at berøre mig, for vi har en god chef, der ikke plejer at presse os. Måske kan tidsregistreringen vise sig at være en redningsplanke for andre lærere.

Det påvirker ikke rigtigt os på **hxx**, at flere skal have matematik, fordi de fleste af vores elever allerede har matematik. Men jeg er i tvivl om, hvorvidt så mange elever generelt kan klare matematik B. Det kan resultere i, at flere dumper, eller at man skal til at lave ekstra indsats for dem. Det gør vi allerede her på skolen, hvor vi laver ekstra indsats fra 1. år for at få dem samlet op, som har svært ved matematik.”

Hvad ville du prioritere i et gymnasieudspil?

”Jeg har det lidt ambivalent med al den ‘nursing’, der bliver lagt op til med udspillet, for eksempel med omlagt skriftlighed. Det hjælper en masse svage elever til at komme igennem gymnasiet, men jeg er ikke sikker på, at det giver selvstændighed til at læse videre senere. Men som lærer synes jeg selvfølgelig, at vi skal hjælpe dem, der har behov for det. Det er bare lidt et dilemma.”

Er der noget, der bekymrer dig?

”Skal jeg være helt ærlig, så tænker jeg, at jeg ikke behøver at bekymre mig meget om det nuværende udspil, for det kommer til at se så anderledes ud efter forhandlinger. Det kunne man jo se med sidste gymnasiereform. Det bliver altid noget helt andet, fordi der sidder nogle politikere, der tror, at de ved noget om det, og trækker i hver sin retning. Og det gode arbejde, som nogle kompetente folk faktisk har gjort, bliver som regel revet fra hinanden, når politikerne er færdige med det.”

MERE NATURFAG

På **stx** bliver kemi på mindst C-niveau obligatorisk. Derudover skal eleverne fortsat afslutte mindst to af fagene matematik, biologi, fysik, naturgeografi på mindst C-niveau. Alle **stx**-elever skal afslutte mindst et af fagene matematik, biologi, fysik, kemi eller naturgeografi. **Htx**-elever skal fortsat afslutte matematik, fysik og kemi på B-niveau samt biologi på C-niveau.

50 PROCENT OMLAGT SKRIFTLIGHED

Halvdelen af den tid, eleverne bruger på skriftligt arbejde, skal omlægges, så den bliver en integreret del af undervisningen. Den omlagte skriftlighed betyder, at eleverne årligt får skemalagt 100-130 timer med skriftligt arbejde med vejledning fra lærere.

FLERE UNDERVISNINGSTIMER

Eleverne i 1. og 2.g på **stx** og **hnx** får 50 timer mere undervisning om året. På **htx** får eleverne 25 timer mere undervisning om året. De fleste af timerne indhold kan skolerne selv råde over. Men 15 af timerne på **stx** anvendes til et ekstra valgfag på C-niveau. Halvdelen af timerne på **hnx** skal anvendes til styrkelse af de faglige samspil mellem matematik og det økonomiske fagområde. På **htx** må man helt prioritere timeløftet lokalt.

EKSTRA VALGFAG

Stx-elever får et ekstra fag på C-niveau.

MEGET MERE I UDSPILLET

Karakterkrav på 2, bevarelse af grundforløbet, nye eksamensformer og AP/NV på eksamensbeviset er nogle af de øvrige emner i regeringens gymnasieudspil. Læs mere på gymnasieskolen.dk, blandt andet i artiklen: Få det fulde overblik over regeringens planer for gymnasiet.

Omlagt skriftlighed presser tiden

Jan Fanøe, dansk- og samfundsfagslærer, Ikast-Brande Gymnasium og HF

Hvad synes du om regeringens gymnasieudspil?

"Overskrifterne kan man jo ikke være uenige i, men jeg må nok tilslutte mig ordsproget: at djæveln ligger i detaljerne. Mange af tingene har vi allerede indført, for eksempel et halvt års grundforløb, så det ændrer jo ikke noget ved vores hverdag. Jeg er også meget enig i, at vi bør udvikle danskfaget og lære eleverne skriftlighed fra bunden. Der er god grund til at se på, hvordan vi arbejder med skriftlighed, og overveje, hvad der skal komme ud af elevernes skriftlighed, og hvad de skal kunne bagefter. Men så kommer detaljen ind: Jeg har to dansklektioner med min klasse, det vil sige 140 minutter om ugen. Vi har i forvejen næsten ikke tid til alt det, vi skal nå. Det er dilemmaet med omlagt skriftlighed, for hvor skal tiden komme fra?"

Hvad ville du prioritere i et gymnasieudspil?

"Jeg synes, at der er for meget fokus på matematik. Det kan ikke passe, at man har mere brug for matematik end dansk, men der er desværre en diskrepans i prioriteringen i udspillet. Min vigtigste opgave som dansklærer er at gøre eleverne til kritiske læsere og gode sprogbrugere. Det vil der også være behov for i fremtiden, og det ville jeg ønske, man prioriterede højere."

Er der noget, der bekymrer dig?

"Udspillet skal ikke vurderes selvstændigt, men er tydeligvis anden etape af ændringer af gymnasieskolen, hvor første etape var vores overenskomst. Derved ligner det ret meget forløbet i folkeskolen, og så kan man jo spørge sig selv, om det blive meget bedre end det, vi har. Jeg tvivler.

Jeg har egentlig respekt for, at regeringen og Folketinget sætter rammer for, hvad de vil have. Men de skal lade være med at gøre det så detaljeret uden respekt for alt det gode arbejde, som mine dygtige kolleger laver på baggrund af mange års erfaringer. Hvis endelig de skal bestemme så detaljeret, hvad vi skal lave, så er det også rimeligt, at politikerne fortæller, hvor timerne skal komme fra."

FLERE ARTIKLER OM REGERINGENS GYMNASIE-UDSPIL PÅ GYMNASIESKOLEN.DK

- Gymnasierne kan blive strategisk brik i valgkampen
- 4 ud af 10 skulle have valgt anden studieretning,
- Det fortalte de ikke: Regeringen vil skære i NV
- GL om reform: Husk at spørge lærerne til råds

» Savner det lokale præg

Birgitte Stougaard, biolog- og naturgeografilærer, Herning Gymnasium

Hvad synes du om regeringens gymnasieudspil?

”Jeg synes, man styrer lidt for meget, ud fra at alle elever skal have bedre kompetencer i matematik. Det er lidt, som om universet kommer til at dreje sig om matematik. Jeg er skeptisk over, at de nuværende krav fra de videregående uddannelser er blevet hugget i stentavler i gymnasieudspillet uden at spørge, om kravene er rimelige.

Jeg bryder mig ikke om, at regeringen skal sætte procenter på omlagt skriftlighed, fordi vi er i gang med en proces, hvor vi gør os nogle erfaringer med omlagt skriftlighed på mange skoler. Vi gør os nogle værdifulde erfaringer ud fra den elevgruppe, vi har, så vi kan tilpasse den omlagte skriftlighed til vores elever. Det bør ikke ske centralt, fordi elevgrupper er så forskellige.

I det hele taget synes jeg ikke, at man i

udspillet anerkender den systematiske videnopbygning, der foregår på skolerne. Vi vurderer og evaluerer systematisk. Jeg mener, at den systematik fortsat skal være til stede på gymnasiet, og vi skal have redskaber til det, for jeg oplever, at vi bliver bedre og bedre lokalt.

Umiddelbart lyder det da spændende med nye autentiske eksamensformer, men jeg mener faktisk ikke, at der er behov for det. Vi har allerede mange muligheder for at arbejde innovativt i undervisningsforløb og ved AT, hvor vi i højere grad har glæde af at samarbejde med eksterne partnere og autentiske problemstillinger.”

Hvad ville du prioritere i et gymnasieudspil?

”I stedet for at man centrerer uddannelsen om matematik, fysik og kemi, så synes jeg hellere, man skulle prioritere bio-

logi og naturgeografi. Det siger jeg ikke for at være fagimperialistisk, men det er

blot min erfaring, at flere unge

bliver interesseret i naturvidenskab gennem biologi og naturgeografi, fordi fagenes problemstillinger er lette at koble til omverdenen lokalt, regionalt og globalt. Jeg kunne også godt tænke mig et introforløb, som resulterede i, at eleverne foretog sig et mere kvalificeret valg.”

Er der noget, der bekymrer dig?

”Jeg synes, at vi med den nuværende gymnasiereform har mulighed for at præge uddannelsen lokalt, men det ser ud til, at man med udspillet ønsker at begrænse det og gøre os mere ensartede. Det er jeg meget skeptisk over, for det er jo til elevernes fordel, at vi er blevet så gode til at tilpasse uddannelsen til dem.”

BUILDUNG

BARE BEHOLD DEN I BUKSERNE!

Unge digitale virkelighed

- et seminar om distraktion i klasserummet

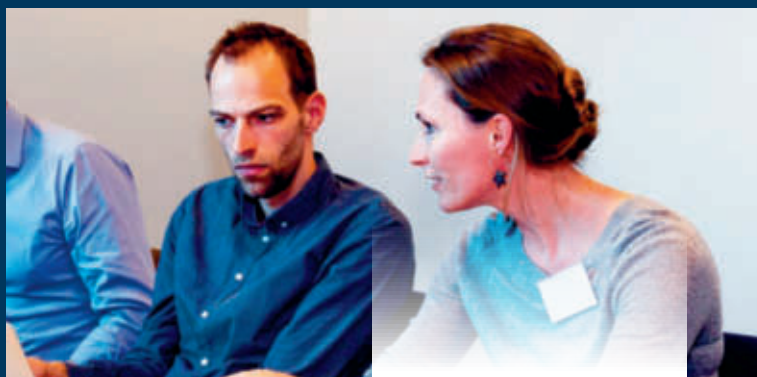
Få perspektiver på brugen af det digitale og de udfordringer det stiller til unge og deres omgivelser. Gennem foredrag og debat vil der være stof til eftertanke, samt redskaber til at tage med hjem. Workshops skal bringe deltagernes erfaringer i spil og være med til at udvikle ideer og løsninger til, hvordan unge bedst muligt navigerer mellem sociale medier og tilstedeværelse - særligt i klasserummet.

Mød forskerne Jesper Tække, Jesper Aagaard og mange flere.

Fredag d. 13. marts kl. 8.30 - 16.00 i København
Pris: 1.799 ex. moms, tilmelding senest 13. februar

Se mere og tilmeld dig på
www.buildung.dk

GL'S 125 ÅRS JUBILÆUMSKONFERENCE OM LÆRING OG UNDERVISNING

GL inviterer medlemmer og gæster til GL's 125 års jubilæum – 125 år med fokus på elevernes læring og lærernes undervisning

Tirsdag den 21. april 2015 kan du opleve:

- Professor **Dennis Shirley** – lærernes rolle i udvikling af elevernes talenter.
- Professor **Andy Hargreaves** – om professionel kapital.
- Undervisningsminister **Christine Antorini** – tale til GL og gymnasielærerne.
- GL's formand **Annette Nordstrøm Hansen** – jubilæumstale.
- Arbejdsmiljøforsker **Tage Søndergård Kristensen** – interviewer Andy Hargreaves om professionel kapital.
- Generalsekretær **Anders Rusk** fra NLS – faciliterer debatten i salen.
- Gymnasieforsker **Dorte Ågård** – klasseledelse med nye medier i undervisningen, så de motiverer og ikke distraherer.
- Skuespiller **Jens Arentzen** – hvordan fastholder læreren elevernes opmærksomhed?
- Gymnasielærer **Henning Bjarne Afzelius** (vinder af Politikens undervisningspris 2014) – hvad virker i praksis, når man skal motivere eleverne?
- Ledelsesrådgiver **Christian Ørsted** – om ledelse – et skridt frem eller to tilbage?
- Gymnasieforsker **Michael Paulsen** – hvordan kan vi bruge de sociale medier til at motivere eleverne og til at øge den faglige indlæring?
- Hjerneforsker **Peter Lund Madsen** – hvordan lærer hjernen?

Læs hele programmet og få mere at vide om konferencen:
www.gl.org/125

TILMELDING

Det er **gratis** for medlemmer af GL og særligt indbudte at deltage. GL dækker dokumenteret transportudgift svarende til billigste offentlige transport.

Tilmeld dig på:
www.gl.org/125

KONTAKT

Karin Dirksen,
kd@gl.org eller
tlf. 33 29 09 00.

TID

Tirsdag den 21. april
kl. 10.00-19.30.

STED

Øksnehallen
Halmtorvet 11
1700 København V.

GL

Gymnasieskolernes Lærereforening

GYMNASIER FÅR NYT REDSKAB

GL har fået udarbejdet et spørgeskema, så gymnasierne kan måle deres professionelle kapital. En høj professionel kapital på en arbejdsplads kræver blandt andet tillid, samarbejde og retfærdighed.

Lærere er engagerede – men anerkendelsen mangler

13 gymnasier har brugt GL's nye værktøj til at måle skolernes professionelle kapital. Både ledere og lærere har en arbejdsopgave foran sig, hvis kvaliteten af undervisningen og lærernes trivsel skal vokse, siger arbejdsmiljøekspert.

Gymnasielærerne er engagerede og føler i høj grad, at deres arbejde giver mening. Men samtidig oplever de en stor konflikt mellem arbejde og privatliv og har problemer med at sove om natten. Og anerkendelse er der ikke meget af – hverken fra kolleger eller ledelse.

Sådan ser det generelle billede ud på de 13 testskoler, der som de første har brugt det nye spørgeskema til at afdække professionel kapital, som Gymnasieskolenes Lærerforening (GL) har fået udviklet.

GL har udarbejdet spørgeskemaet i samarbejde med Tage Søndergård Kristensen, en af landets førende arbejdsmiljøforskere.

Han mener, at resultaterne giver anledning til bekymring. Også selvom det ikke er et repræsentativt udsnit af landets gymnasier, der har medvirket i testfasen.

”Generelt er skolernes professionelle kapital lav. På flere punkter ligger næsten alle skolerne dårligere end landsgennemsnittet. Det burde ikke være tilfældet,” siger Tage Søndergård Kristensen.

Professionel kapital er et begreb, der består af tre elementer: social kapital, human kapital og beslutningskapital. So-

cial kapital, som handler om tillid, samarbejdsevne og retfærdighed, anses for at være det væsentligste parameter.

Forskning viser, at høj professionel kapital på en arbejdsplads – uanset branche – blandt andet giver øget kvalitet i kerneydelsen og øget trivsel blandt medarbejderne.

Med andre ord vil en højere professionel kapital på et gymnasium betyde bedre undervisning og større arbejdsglæde.

Anerkendelse halter

Resultaterne fra de 13 skoler, der indtil videre har fået deres professionelle kapital afdækket, viser blandt andet, at få lærere får anerkendelse fra deres kolleger.

I spørgeskemaet skal lærerne forholde sig til knap 50 spørgsmål. På hvert spørgsmål kan man få en score på 0 til 100 point. På spørgsmålet om anerkendelse fra kolleger har lærerne i gennemsnit scoret 61 point ud af 100.

I tilsvarende landsdækkende undersøgelser fra Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø, der omfatter alle typer arbejdspladser i Danmark, er pointtallet

75, når det gælder anerkendelse fra kolleger. Dermed ligger gymnasielærerne altså markant under landsgennemsnittet.

Også anerkendelse fra ledelsen halter. Her scorer gymnasielærerne 56 point ud af 100 mulige, mens landsgennemsnittet er 64 point.

Manglende anerkendelse er et stort problem, påpeger Tage Søndergård Kristensen. Flere danske undersøgelser har inden for de sidste 5-10 år vist, at det er en af de største indikatorer på dårligt arbejdsmiljø.

”Medarbejdere, der ikke bliver anerkendt, trives rigtig dårligt. Det går blandt andet ud over deres engagement og loyalitet,” siger Tage Søndergård Kristensen.

” Medarbejdere, der ikke bliver anerkendt, trives rigtig dårligt.

Tage Søndergård Kristensen, arbejdsmiljøekspert

HVAD ER PROFESSIONEL KAPITAL?

- Professionel kapital er et begreb, der består af tre elementer: social kapital, human kapital og beslutningskapital.
- Social kapital - der er det vigtigste parameter - handler om tillid, samarbejdsevne og retfærdighed i forhold til kerneopgaven.
- Human kapital handler om personlig viden, færdigheder og kompetencer.
- Beslutningskapital handler om evnen til at træffe fagligt velbegrundede professionelle valg i komplicerede situationer.
- Undersøgelser dokumenterer, at høj professionel kapital på en arbejdsplads blandt andet giver øget kvalitet i kerneydelsen, bedre trivsel, mindre stress, bedre samarbejde og øget arbejdsglæde - uanset branche.
- Begrebet professionel kapital er udviklet af de amerikanske forskere og universitetsprofessorer Andy Hargreaves og Michael Fullan.

Berøringsangst

At gymnasielærere ikke er særligt gode til at anerkende hinanden, skyldes ifølge arbejdsmiljøeksperten blandt andet, at de i høj grad er ”lonely riders” i forhold til mange andre faggrupper.

”Når to lærere går ud i hvert sit klasselokale og underviser og bagefter mødes på lærerværelset, ved de jo ikke, hvad den anden har foretaget sig. Inden for mange andre brancher er det meget lettere at se, hvad ens kollega laver,” siger Tage Søndergård Kristensen.

Og det har desværre ikke den store effekt, at lærerne i dag arbejder mere i team i forhold til tidligere, påpeger han.

”Undersøgelser viser, at lærerteam i

meget ringe grad forholder sig til undervisning og læring. Man snakker mere om, hvorvidt forløbet gik godt. Hvordan de andre i teamet underviser, ved man ikke meget om.”

Den manglende anerkendelse skyldes også en berøringsangst blandt lærerne, mener Tage Søndergård Kristensen.

”I det øjeblik, man anerkender en kollega, gør man sig også til dommer over, hvad vedkommende gør. Så vidt jeg kan se, er den rolle slet ikke en del af lærerkulturen.”

Man taler ikke om kerneopgaven

Et andet fællestræk i resultaterne fra de 13 testskoler er, at lærerne ikke oplever

en særlig høj kvalitet i kerneopgaven – altså undervisningen. Det punkt får kun 62 point ud af 100. På landsplan er tallet 70, så også her ligger gymnasielærerne dårligere.

Det skyldes, at skolerne ikke har en tradition for at have kerneopgaven i centrum, og det er problematisk, siger Tage Søndergård Kristensen.

”Ledere og lærere taler alt for lidt om undervisningen, og hvordan man måler, om kvaliteten er i orden. Det burde jo være centralt for en skole at tale om, hvad der går godt og skidt, og om man opnår det, man gerne vil med de ressourcer, man har,” siger han.

Tallene fra testskolerne viser imidlertid,

DET VISER RESULTATERNE FRA DE 13 TESTSKOLER

Her ligger gymnasierne bedre end danske arbejdspladser generelt:

- Mobning
- Mening i arbejdet
- Engagement i arbejdet
- Loyalitet.

Her ligger gymnasierne dårligere end danske arbejdspladser generelt:

- Anerkendelse fra kolleger
- Anerkendelse fra ledelsen
- Konflikt mellem arbejde og privatliv
- Søvnbesvær.

Kilde: Resultaterne fra de 13 testskoler og landsdækkende undersøgelser fra Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø

at der generelt er en høj human kapital og en høj beslutningskapital. Det er et godt udgangspunkt for at udvikle samarbejdet om kerneopgaven, påpeger han.

Savner gennemskuelighed

Tallene fra skolerne afslører også, at det flere steder står skidt til, når det handler om tillid og retfærdighed – to altafgørende faktorer for at opnå en høj professionel kapital.

Tage Søndergård Kristensen har besøgt mange skoler for at hjælpe dem videre i arbejdet med professionel kapital. For ham er det tydeligt, at en stor del af problemerne bundet i, at lederne ikke har meldt klart ud, hvordan man efter OK 13 fordele arbejdsopgaverne.

”Skal lærerne føle en højere grad af tillid og retfærdighed, skal ledelsen tydeligt melde ud, hvilke kriterier man fordele opgaverne efter. Det er det, der mangler i dag. Medarbejderne savner gennemskuelighed og transparens,” siger Tage Søndergård Kristensen.

Han oplever, at der på mange skoler kører en slags dobbeltspil. Man siger, at man ikke kører efter akkorder. Alligevel er det akkorder,

der ligger til grund for fordelingen af arbejdsopgaverne.

”Når lærerne så i løbet af året melder ind, hvor mange timer de har brugt, opstår der problemer. Hvad gør man for eksempel med to lærere, der på papiret har den samme arbejdsbyrde, men hvor den ene har brugt fem timer mere om ugen end den anden?”

Hans råd til lederne er derfor: Væk med skjulte skufferegnskaber. Meld jeres fordelingskriterier ud – alle skal kunne se dem.

Mens lederne mangler at levere gennemskuelighed, mangler lærerne at levere legitimitet, fastslår Tage Søndergård Kristensen.

”Lærerne skal til gengæld anerkende, at OK 13 er en kendsgerning, og at den er legitim,” siger han.

Arbejdsmiljøeksperten peger desuden på, at oplevelsen af uretfærdighed mange gange skyldes, at lærerne har en misforstået opfattelse af, hvad retfærdighed er.

”Skal man behandle medarbejdere retfærdigt, skal man behandle dem forskelligt. En ny lærer skal måske have færre undervisningstimer end en erfaren lærer og så videre,” siger Tage Søndergård Kristensen.

Snak om det

Kasper Bøcher, der er formand for GL's arbejdspladsudvalg, glæder sig over, at de 13 testskoler har været glade for processen.

”Evalueringerne viser, at lærerne virkelig har fundet arbejdet med professionel kapital relevant,” siger Kasper Bøcher.

Når han kigger på resultaterne fra testskolerne, hæfter han sig især ved den manglende anerkendelse af kolleger.

”Jeg kan godt genkende, at vi ikke anerkender hinandens arbejde særlig meget.

Kasper Bøcher, formand, GL's arbejdspladsudvalg

”Jeg kan godt genkende, at vi ikke anerkender hinandens arbejde særlig meget,” siger han.

Kasper Bøcher opfordrer lærerne på skolerne til at sætte sig ned og få snakket om, hvorvidt det er et problem, og hvordan man i givet fald kan blive bedre til at anerkende hinanden.

Han mener, at man godt kan anerkende hinanden, selvom man ikke ved, præcis hvordan ens kolleger underviser.

”For mig at se handler det også om, hvordan man taler til hinanden, samarbejder og reagerer, hvis en kollega fortæller om problemer med en klasse,” siger Kasper Bøcher.

Han er enig i, at lærerne generelt ikke snakker meget om selve kerneydelsen. Det kan også være en af grundene til, at det halter med anerkendelsen, vurderer han.

”Tit kommer teamarbejdet jo til at handle om administrative funktioner, fraværssamtaler og så videre,” siger han.

Selvom der er klare fællestræk, viser resultaterne også, at der er stor forskel på skolernes professionelle kapital.

Det stemmer ifølge Tage Søndergård Kristensen overens med flere forskningsresultater, der viser, at selv på ”ens” arbejdspladser, der er underlagt de samme vilkår – for eksempel folkeskoler i samme kommune – kan der være ekstremt stor forskel på den professionelle kapital.

”Det viser, at man ikke kan skyde skylden på lovgivningen, strukturerne eller overenskomsten. Det er ledelseskvaliteten på den enkelte arbejdsplads, der er afgørende. Arbejdspladser med god ledelse og et godt samarbejde har altid en høj professionel kapital,” siger han.

Læs om lærernes søvnbesvær på gymnasieskolen.dk

ARBEJDSMILJØEKSPERT: Her er nøglen til større arbejdsglæde

Alle gymnasier bør arbejde på at få en høj professionel kapital. Belønningen vil være bedre undervisning og lærere, der trives, siger arbejdsmiljøekspert Tage Søndergård Kristensen.

På hovedparten af landets gymnasier er professionel kapital et temmelig ukendt begreb. Men det bør der laves om på. Det mener Tage Søndergård Kristensen, der er en af landets førende arbejdsmiljøforskere.

Når man arbejder med professionel kapital, får man nemlig nøglen til at skabe bedre undervisning og større arbejdsglæde på én gang, forklarer han.

”Der er efterhånden omfattende evidens på området for, at høj professionel kapital hænger sammen med høj undervisningskvalitet, bedre samarbejde, mindre stress og øget trivsel,” siger Tage Søndergård Kristensen, der tidligere har været professor i psykisk arbejdsmiljø på Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø. I dag er han selvstændig forsker og konsulent.

Han har hjulpet Gymnasieskolernes Lærereforening (GL) med at udvikle et koncept, som landets gymnasier kan bruge til at måle deres professionelle kapital. 13 skoler har afprøvet konceptet i efteråret. Nu bliver det et tilbud til alle gymnasier.

Kerneopgaven i centrum

En arbejdsplads med en høj professionel kapital er et sted, hvor der er fokus på kerneopgaven, og hvor der er et tillidsfuldt samarbejde mellem ledelse og medarbejdere. Man har et fælles mål, et fælles sprog og en gensidig respekt.

I dag arbejder mange både private og offentlige arbejdspladser med professionel eller social kapital – blandt andet børnehaver, folkeskoler og hospitaler.

Tage Søndergård Kristensen mener, at det er på høje tid, at gymnasierne tager begrebet til sig og tager arbejdshandskerne på.

”Det er kerneopgaven – altså god undervisning – der er i centrum, når et gymnasium arbejder med professionel kapital. Og det burde alle gymnasier jo være interesseret i,” siger Tage Søndergård Kristensen og tilføjer:

”Leverer lærerne undervisning af en høj kvalitet, bliver de stolte af deres arbejde, og så trives de. Vejen til større arbejdsglæde går gennem kerneopgaven.”

Kræver samarbejde

En kortlægning af professionel kapital kan pege på, hvad den enkelte skole kan blive bedre til – og blive startskuddet til en god diskussion om, hvordan man kommer videre.

Skal den professionelle kapital forbedres, er det nødvendigt, at ledelsen og lærerne samarbejder, understreger Tage Søndergård Kristensen.

”Et godt arbejdsmiljø opstår ikke af sig selv. Det er noget, ledelse og lærere kun kan skabe i fællesskab, og som kræver en konstant indsats,” siger han og tilføjer, at

” Vejen til større arbejdsglæde går gennem kerneopgaven.

Tage Søndergård Kristensen, arbejdsmiljøekspert

der ikke følger en særlig værktøjskasse med, når man skal arbejde med professionel kapital. Skolerne har hele tiden haft redskaberne – de har bare ikke altid brugt dem.

”Hvis der er problemer, nytter det ikke noget at skyde skylden på eksterne faktorer. Ledere og lærere er tvunget til at se hinanden i øjnene og snakke om, hvordan det går. Kerneopgaven og gode relationer er to gode steder at starte,” siger Tage Søndergård Kristensen. ■

SÅDAN DELTAGER MAN

Alle skoler kan deltage i projektet om professionel kapital. Lærerne skal svare på et spørgeskema med knap 50 spørgsmål. Deltagelse i projektet er gratis.

I 2015 vil der være to runder, hvor skolerne kan tilmelde sig. Deadline for tilmelding er 20. februar til første runde og 21. august til anden runde.

Når skolen afdækker og arbejder videre med den professionelle kapital er det vigtigt, at både ledelse, tillidsrepræsentant og lærere

har lyst til at deltage. Det er også vigtigt, at skolen vil arbejde for, at så mange lærere som muligt svarer på spørgeskemaet.

De tilmeldte skoler har mulighed for at deltage i et seminar med opfølgning på undersøgelsesresultaterne. Her bør ledelsesrepræsentant, tillidsrepræsentant, arbejdsmiljørepræsentant og gerne et par andre medarbejdere deltage. I første runde er seminaret den 28. april.

Tilmelding til GL på gl@gl.org eller telefon 33 29 09 00

VI ER HINANDENS PSYKISKE

Ledelse og lærere på Svendborg Gymnasium arbejder med GL's nye redskab til kortlægning af skolens professionelle kapital. Selv om trivsel er høj på skolen, viser undersøgelsen, at implementeringen af OK 13 har været en stor udfordring. Nu arbejder ledelse og lærere med at skabe en endnu bedre dialog.

Hvordan har lærerne det? Og hvad sidder lederen og finder på inde på sit kontor?

I en travl hverdag på en stor arbejdsplads med 120 lærere og 1.200 elever er der sjældent tid til at grave et spadestik dybere ned for at mærke efter, hvordan det egentlig går på skolen. Føler lærerne sig anerkendt? Har de tillid til ledelsen? Hvordan er trivsel? Og er undervisningen god?

På Svendborg Gymnasium har ledelse og lærere dog taget spaderne frem og graver i mulden både for at fjerne hverdagens tidsler og for at plante flere træer, som kan blomstre med tillid, samarbejde og retfærdighed.

Et godt samarbejdsredskab

På rektor Jesper Vildbrads kontor er kaffekopperne sat frem til tillidsrepræsentant Jannie Wilsted, arbejdsmiljørepræsentant

for det psykiske arbejdsmiljø Margrethe Runge og HR-chef Tine Spanggaard. De har sagt ja til at fortælle om deres arbejde for at bevare og udvikle arbejdspladsen med blandt andet høj trivsel og et godt psykisk arbejdsmiljø.

I efteråret var Svendborg Gymnasium blandt de 13 testskoler, der afprøvede det nye spørgeskema, som Gymnasieskolernes Lærerforening (GL) har fået udarbejdet. Det måler den professionelle kapital på skolen og er skræddersyet til gymnasierne. Formålet er at give skolerne et godt samarbejdsredskab, blandt andet for at skabe et godt arbejdsmiljø, kvalitet i kerneydelser og øget trivsel.

"Vi har lavet flere trivselsundersøgelser før, hvor vi sammenligner os med resten af arbejdsmarkedet, men det giver god mening, at vi med denne undersøgelse også kan sammenligne os med andre sko-

ler," siger HR-chef Tine Spanggaard, som fremhæver, at denne undersøgelse også undersøger den sociale kapital, som kort fortalt handler om tillid, retfærdighed og samarbejde på arbejdspladsen.

Alene det, at der er en HR-chef og en arbejdsmiljørepræsentant med ansvar for det psykiske arbejdsmiljø på Svendborg Gymnasium, viser, at skolen måske går mere op i trivsel og samarbejde end gennemsnittet af landets gymnasier. Derfor var det også naturligt for skolen at deltage i det nye pilotprojekt.

"Overordnet set viser undersøgelsen, at trivsel på skolen er god, og at lærerne mener, at jobbet giver mening, men der er hele tiden noget at arbejde videre med. Vi må ikke læne os tilbage," siger Jesper Vildbrad.

OK 13 betyder meget

Svendborg Gymnasium ligger pænt i undersøgelsen sammenlignet med de andre skoler, som har deltaget i testfasen.

Resultaterne fortæller dog også, at alt ikke er lige godt. På nogle parametre slår skolen mere negativt ud, og de personlige kommentarer i undersøgelsen viser, at det ikke er alt, som kommer op til overfladen i hverdagen.

« Fra venstre side står rektor Jesper Vildbrad, HR-chef Tine Spanggaard, arbejdsmiljørepræsentant for det psykiske arbejdsmiljø Margrethe Runge og tillidsrepræsentant Jannie Wilsted.

» Professionel kapital handler i sidste ende om at skabe den bedste mulige undervisning og høj arbejdsglæde.

ARBEJDSMILJØ

Alle rundt om bordet på rektorkontoret er enige om, at mange af de negative eller mindre positive resultater i undersøgelsen direkte eller indirekte handler om OK 13.

”Det handler om ledelsens forvaltning af OK 13. Der har været snak om skufferegnskaber, og at ledelsen har snydt på vægten. Vi har brugt de gamle undervisningsakkorder, men vi har ikke lagt dem åbent frem. Undersøgelsen har vist os, at vi skal være endnu tydeligere med, hvad vi gør i ledelsen,” siger Tine Spanggaard.

Retfærdighedsfølelsen og tilliden har været udfordret med OK 13, viser undersøgelsen. Jesper Vildbrad glæder sig over, at begreber som retfærdighed kommer på bordet og kan diskuteres mellem ledelse og lærere.

”Retfærdighedsbegrebet skal gentænkes med den nye overenskomst. Jeg synes, den gamle overenskomst var uretfærdig over for flere lærere,” siger Jesper Vildbrad, som er enig med HR-chefen i, at undersøgelsen viser en vigtig pointe: Det er ikke nok, at ledelsen mener, der er masser af dialog og god kommunikation, hvis lærerne ikke er enige.

Efter OK 13 kommer hver enkelt lærer til møder om fordelingen af arbejdsopgaver, og der har været mere dialog mellem

ledelsen og lærerne end nogensinde før.

”Det kom dog også frem i undersøgelsen, at nogle af lærerne ikke mener, at dialogen er reel,” siger Margrethe Runge.

Hun forklarer, at det for eksempel kan skyldes, at nogle lærere har nogle ønsker til mødet om opgavefordelingen, som ikke bliver opfyldt.

Margrethe Runge mener, det kan være godt, hvis ledelsen slår fast, hvad lærerne har indflydelse på, men også hvad de ikke har indflydelse på.

Både lærere og ledere i kontoret er dog også enige om, at arbejdet med professionel kapital og det gode arbejdsmiljø ikke bare handler om, hvad ledelsen skal gøre.

”Vi er hinandens psykiske arbejdsmiljø,” som tillidsrepræsentant Jannie Wilsted siger.

Tid til hinanden

Et af resultaterne fra undersøgelsen viste, at nogle af lærerne savner anerkendelse fra kollegerne. Jannie Wilsted er selv samfundsfaglærer, og gruppen af samfundsfaglærere har drøftet resultatet.

” Undersøgelsen har vist os, at vi skal være endnu tydeligere med, hvad vi gør i ledelsen.

Tine Spanggaard, HR-chef,
Svendborg Gymnasium

» En af årsagerne til, at vi savner anerkendelse fra kollegerne, kan være, at vi har så travlt, at vi ikke har overskud til at tale med hinanden og give anerkendelse i

hverdagen,” siger hun.

Hun mener dog, at undersøgelsen har gjort lærerne mere bevidste om problemet, og det har sat gang i en snak. Det kan i sig selv skubbe i en positiv retning, mener Jannie Wilsted.

Hun er også dansklærer, og i faggruppen har de indført, at lærerne på skift præsenterer et undervisningsforløb, som de andre kan lade sig inspirere af og komme med input til.

Et tiltag, som måske kan give positiv effekt, når anerkendelsen blandt kolleger næste gang skal måles.

Vi bliver aldrig færdige

Svendborg Gymnasium har tidligere lavet trivselsundersøgelser udarbejdet af Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø, og i det hele taget er holdningen på skolen, at trivslen og det gode arbejdsmiljø skal vedligeholdes hele tiden.

Da resultaterne fra den nye undersø-

»

gelse lå klar i efteråret, blev der holdt et personaleseminar, hvor lærerne i grupper snakkede om resultaterne. Der har siden været holdt personalemøde og samarbejdsudvalgsmøde, hvor der er blevet arbejdet videre med den professionelle kapital og det gode arbejdsmiljø.

”Vi kan ikke bruge undersøgelsen til noget, hvis vi ikke tager skovlen og graver dybere ned og snakker om, hvorfor noget går godt og andet mindre godt,” siger Tine Spanggaard.

Og når dette blad udkommer, har Svendborg Gymnasium holdt endnu et personalemøde, hvor ledelsen vil sætte fokus på nogle af de punkter, hvor lærerne har givet udtryk for, at ledelsen ikke er tydelig nok.

Arbejdet for at skabe en god arbejdsplads slutter aldrig.

Dialogen mellem ledelse og lærere er blevet styrket på Svendborg Gymnasium.

SÅDAN ARBEJDER ERHVERVSSKOLERNE AARS MED PROFESSIONEL KAPITAL

Erhvervsskolerne Aars er en af de skoler, som har deltaget i GL's projekt med professionel kapital. På gymnasieskolen.dk vil vi senere skrive om, hvordan ledelsen og lærerne har brugt resultaterne fra spørgeskemaet til at arbejde videre med den professionelle kapital.

Nyt undervisnings-website om EU (til samfundsfag A, B og C)

Ungieuropa.dk er et nyt undervisnings-website med artikler og faktabokse, links og debatspørgsmål, så eleverne hjælpes til at indsamle egen empiri og træne deres evne til at debattere og argumentere.

Via interviews med unge fra hele Europa og reportager fra EU's grænser bringer sitet EU tættere på og gør det lettere for eleverne at identificere sig med EU.

Ungieuropa.dk styrker elevernes kendskab til, hvordan EU fungerer og giver dem konkrete eksempler på, hvordan EU-lovgivning påvirker deres hverdag.

Ungieuropa.dk har fokus på:

- Fri bevægelighed, herunder
  - Social dumbing
  - Offentlige ydelser
  - Muligheden for at studere og arbejde i udlandet
- Ungdomsarbejdsløshed
- Europæisk identitet.

Ungieuropa.dk er produceret af foreningen YouGlobe, der arbejder for at styrke unges engagement i demokratiet. Projektet er støttet af Europa-Nævnet og LB Fonden.

STØTTET AF
EUROPA
nævnet

Professionel kapital giver bedre skoler

I hovedbestyrelsen har vi besluttet at tilbyde alle skoler, at de gratis kan afdække skolens professionelle kapital i enten foråret eller efteråret 2015. Det har vi, fordi vi ser professionel kapital som et samarbejdsværktøj, som man kan have glæde af på den enkelte skole.

Jeg håber, at så mange skoler som muligt vil tage imod tilbuddet, fordi man på skoler med høj professionel kapital lærer eleverne mere – og det trives lærerne godt med.

Vi forestiller os, at man for eksempel i samarbejdsudvalget beslutter at afdække skolens professionelle kapital. Det kan også være GL-klubben, der vurderer, at det vil fremme samarbejdet på skolen at arbejde med professionel kapital, og derfor tager initiativ til en afdækning.

Fra mine samtaler med gymnasielærere, tillidsrepræsentanter og ledere rundt om i landet ved jeg, at implementeringen af OK 13 gik hurtigt, og mange steder for hurtigt. Ikke alle steder lykkedes det at have en legitim og transparent proces. Med en afdækning af skolens professionelle kapital får man et overblik over, hvordan det står til på skolen. Med udgangspunkt i undervisningen og elevernes læring ses der på en række dimensioner, som har betydning for, hvor godt kerneopgaven løses. En afdækning er en god anledning til, at man får talt om: Hvad er vi gode til her på skolen, og hvad skal vi have gjort noget ved?

På testskolerne har man loyale lærere og en høj human kapital. Det vil sige, at medarbejderne vil skolen og er kompetente; og den høje grad af beslutningskompetence, der er på skolerne, betyder, at medarbejderne kan træffe fagligt begrundede professionelle valg i komplicerede situationer. Skolerne har således et godt grundlag for at arbejde endnu mere målrettet med kerneydelsens vilkår.

Resultatet fra testskolerne viser desværre også, at det nærmest er et vilkår, at gymnasielærere har problemer med nattesøvnen. Det bekymrer mig, og det skal vi have gjort noget ved. Ved OK 15 har vi sammen med de øvrige akademikerorganisationer stillet krav om bedre arbejdsmiljø, og her vil den nye viden om lærernes søvnproblemer indgå.

Ved forhandlingerne er der også fokus på løn. Arbejdsgiverne ønsker, at en del af lønnen skal være individuel resultatløns. Det vil vi klart advare imod, og Hargreaves & Fullan, som er professorerne bag professionel kapital, giver forklaringen på, hvorfor det er gift for gymnasieverdenen: "This strategy has no historical precedent of success, it flies

in the face of psychological research indicating that financial reward only improves performance in areas of low-level skill, not in complex jobs like teaching, and it creates perverse incentives for expert teachers to avoid difficult students or challenging classes (...). At best, performance-related pay will motivate a few teachers while alienating others and neglecting the majority. It's a political fix that will lead to professional folly, and we should steer well clear of it."

Sæt professionel kapital på dagsordenen i SU, og tilmeld skolen senest 20. februar eller 21. august 2015!

MORD PÅ ØREGÅRD

Elever fra 2.g på Øregård Gymnasium afprøvede med fryd og skræk diverse drabsmetoder på døde dyr i forbindelse med en innovationsuge, hvor de 225 2.g'ere hver især skulle skrive en kriminovelle. I ugens løb mødte de blandt andre en efterforsker, en krimiekspert og en krimiforfatter, og så skulle de altså på egen hånd fornemme, hvordan det føles at save, stikke og bore i kød, så de kunne skrive til sanserne.

Ny overenskomst i skyggen af OK 13

Et af de vigtigste krav fra GL til årets overenskomstforhandlinger er at få overenskomsten fra 2013 til at fungere på alle skoler. Andre emner kommer dog også på bordet, når gymnasielærerne og andre akademikere i staten skal have fornyet overenskomsten.

Annette Nordstrøm Hansen, formand for GL, skal for første gang lede overenskomstforhandlinger for gymnasielærerne.

Finansminister Bjarne Corydon (S) er samtidig også arbejdsgiver for de ansatte i staten og chefforhandler i overenskomstforhandlingerne. I praksis er det dog Moderniseringsstyrelsen, som ved de fleste forhandlingsmøder sidder ved bordet.

Finn R. Larsen er formand for Akademikerne, som GL også er en del af. Han forhandler de generelle krav på alle akademikeres vegne.

Selvom mange lærere og ledere sikkert ikke har vænnet sig til overenskomsten fra 2013, er det nu blevet tid til at skrive OK 15.

Når dette blad udkommer, har Gymnasieskolernes Lærerforening (GL) været til den første forhandling, som skal føre til en fornyelse af overenskomsterne for lærerne på de gymnasiale uddannelser.

Der er ingen tvivl om, at forløbet ikke bliver nær så dramatisk som i februar 2013. Dengang skrev GL's tidligere formand Gorm Leschly under på den nye overenskomst – men med hans egne ord "med en pistol for tindingen".

OK 13 har vendt op og ned på mange ting på de fleste skoler. En del lærere har stadig ikke helt fundet fodfæste og er mere eller mindre frustrerede over den nye arbejdstidsaftale.

Til disse overenskomstforhandlinger skal GL's formand, Annette Nordstrøm Hansen, for første gang lede forhandlingerne på vegne af lærerne. Hun var selv særdeles kritisk over for OK 13-forløbet og over for den nye arbejdstidsaftale.

Det har dog længe været hendes og GL's hovedbestyrelses analyse, at OK 13 er kommet for at blive. Et massivt flertal på Christiansborg ville en ny arbejdstidsaftale, og intet tyder på, at de politiske signaler har ændret sig, lyder analysen.

Derfor er og har GL's politiske fokus hele tiden været at få overenskomsten til at fungere så godt som muligt for de enkelte lærere på skolerne frem for at forsøge at få rullet OK 13 tilbage.

Det er også udgangspunktet for forhandlingerne denne gang.

"For GL er det vigtigt at få arbejdstids-

reglerne til at fungere på skolerne. Vi skal have tidsregistreringen til at fungere som et reelt redskab i forhold til fordeling af arbejdsopgaver og til at sikre en rimelig arbejdsbelastning for den enkelte lærer. Vi skal også sikre, at usikkerheden om merarbejde bliver afklaret," siger Annette Nordstrøm Hansen.

Problemer med merarbejde skal løses

GL's formand mener, at nogle ledere stadig tænker i ledelsesudmeldte akkorder – stik modsat intentionerne med overenskomsten fra 2013.

"Det er vigtigt, at lærerne oplever, at arbejdstilrettelæggelsen er retfærdig og gennemsigtig," siger Annette Nordstrøm Hansen.

Da forhandlingerne stadig er i gang,

OK 15-FORHANDLINGER – HVORNÅR OG HVORDAN?

Akademikerne (AC) forhandler en del af overenskomsten på vegne af GL's medlemmer. Det gælder for de krav, som vedrører alle akademikere i staten. GL har dog også sit eget forhandlingsbord, hvor GL forhandler egne krav.

På erhvervsgymnasieområdet er det dog Akademiker-

ne, som forhandler på vegne af medlemmerne – dog er GL også repræsenteret ved disse forhandlinger.

Sidste forhandlingsmøde for GL er den 29. januar, og det samlede resultat for Akademikerne forventes at foreligge i den første weekend i februar.

når dette blad udkommer, vil formanden dog ikke gå i detaljer med GL's krav om præcisering af bestemmelserne om tidsregistrering og merarbejde, som det formuleres i de officielle papirer.

Hun siger dog:

”Men der er behov for, at vi får håndteret de problemstillinger, der har været i forbindelse med OK 13 – ikke mindst i forhold til merarbejde,” siger Annette Nordstrøm Hansen.

Forhandler med læger og jurister

GL er med i forhandlingsfællesskabet Akademikerne (AC). Det betyder også, at en stor del af overenskomsten, som vedrører gymnasielærerne, forhandles i fællesskab med læger, jurister og andre akademikere i staten. Og for at gøre det en smule mere teknisk, så er Akademikerne også en del af Centralorganisationernes Fællesudvalg (CFU), som blandt andet forhandler lønrammen for alle ansatte i staten.

GL er dog med til at byde ind med de krav, som Akademikerne stiller til modparten.

Annette Nordstrøm Hansen peger på nogle af de krav om emner, som hun mener, er de vigtigste i Akademikernes forhandlinger med Finansministeriet/Moderiseringsstyrelsen.

”Vi stiller krav om generelle lønstigninger, og at reallønnen fastholdes. Lønstigningerne skal være generelle, så vi er sikre

Lønforhandlinger i krisens kølvand

Heller ikke ved disse overenskomstforhandlinger skal offentligt ansatte forvente at få store lønstigninger, mener ekspert.

Lønstigninger for de offentligt ansatte har næsten ikke været til at tage og føle på, siden den økonomiske krise ramte i 2008. Heller ikke denne gang bør offentligt ansatte drømme om en dyrere sommerferie i år i forhold til sidste år og forrige år.

Det skyldes først og fremmest den økonomiske krise, forklarer Mikkel Mailand. Han er forskningsleder for Forskningscenter for Arbejdsmarkeds- og Organisationsstudier (FAOS) på Københavns Universitet.

”Siden krisen har lønstigningerne i det private været meget beskedne, og de offentlige lønmidler er bundet til de private lønninger med tilbagevirkende kraft, så

alene af den grund er der ikke så meget at rutte med,” siger Mikkel Mailand.

Lidt til mange

Det er den såkaldte reguleringsordning, som binder den offentlige løn til den private. Reguleringsordningen er med andre ord de offentligt ansattes garanti for, at finansministeren ikke får den idé, at de offentligt ansatte skal snydes for lønstigninger i forhold til de private eller ligefrem gå ned i løn, som det er sket i flere lande i Sydeuropa.

Gymnasielærernes lønstigninger bliver ved disse forhandlinger i grove træk af-

gjort af forhandlingerne mellem Centralorganisationernes Fællesudvalg (CFU) og finansministeren. CFU forhandler en lønramme for alle statsansatte. I år har kravet lydt på generelle lønforbedringer, hvilket betyder, at alle ansatte i staten skal have en lønstigning.

Det kan meget vel betyde, at alle statsansatte får den samme beskedne lønstigning, og derefter er der ikke flere penge at uddele, vurderer Mikkel Mailand.

Akademikerne og GL stiller flere andre særskilte krav til overenskomstforhandlingerne. På gl.org kan du se alle krav og læse mere om overenskomstforhandlingerne. Gymnasieskolen følger naturligvis også årets overenskomstforhandling.

på, at ingen grupper sakker bagud,” siger Annette Nordstrøm Hansen.

Derudover vil Akademikerne også slå et slag for, at ny løn skal fungere bedre. Ny løn består af en grundløn og andre løndelev, som bliver uddelt lokalt og blev indført i 1998.

”Hovedproblemet er, at ny løn mange steder ikke bruges. Der bliver ikke afsat midler til lokalløn,” siger Annette Nordstrøm Hansen.

Et andet område, som vil blive lagt på forhandlingsbordet fra Akademikerne side, er bedre rammer for tillidsrepræsentanter.

”Tillidsrepræsentanternes vilkår presses i disse år. Der er behov for at få præciseret deres rolle og deres handlemuligheder,” siger Annette Nordstrøm Hansen.

Det psykiske arbejdsmiljø er også et emne, som GL lægger meget vægt på,

og som Akademikerne også tager med ind i forhandlingerne.

”På mange offentlige arbejdspladser er der et stigende arbejdspress, og det går ud over det psykiske arbejdsmiljø for mange medarbejdere. Det er vigtigt, at arbejdsgiverne og lønmodtagerne forpligter hinanden på at tage det psykiske arbejdsmiljø seriøst,” siger Annette Nordstrøm Hansen. ■

Får du vilde ideer?

På DTU kan du gøre dem til virkelighed. Kom til Åbent Hus på DTU 05.03.15 og se hvordan ingeniører bliver til.

aabenthus.dtu.dk

Scan og se filmen

Danmarks
Tekniske Universitet

300.000 KR. I KONTANTER

OPLEVELSER FOR LIVET

HAR DU KVIKKE HOVEDER I KLASSEN?

Så få dem til at deltage i Unge Forskere. Her giver du dem chancen for at vinde kontante præmier og rejselegater og møde andre unge med interesse for naturvidenskab og teknik. Det eneste de skal gøre er at indsende deres SRP, teknikprojekt eller lignende.

Tilmeldingen er åben på www.ungeforskere.dk

VIND MED HJERNEN

Lad dine elever blomstre og udvikle sig med science

DANISH | SCIENCE
FACTORY

novo nordisk fonden

LUNDBECKFONDEN

HEMPEL

novozymes
Rethink Tomorrow

UNDERSVINGNS
MINISTERIET

ALECTIA-
FONDEN

Danfoss

HALDOR TOPSOE

BASF
The Chemical Company

AALBORG UNIVERSITET

TEKNOLOGISK
INSTITUT

FLSMIDTH

GRUNDFOS

DHI
Danish Hydraulic Institute

"Skemaet skal ses som en hjælp til os og vores kollegaer. Det skal skabe synlighed og konkretisere vores arbejde," lyder det fra Jens Fredslund (til venstre), Søren Rasmussen og Morten Holm Mortensen på Skanderborg Gymnasium.

"Fysik alene bygger ingen bro"

Gymnasiet skal være et fagfagligt sted, men det må ikke være på bekostning af den almenmenneskelige dannelse. Det mener lærerne på Skanderborg Gymnasium, der har forsøgt at sætte den almene dannelse på formel.

I Skanderborg er gymnasiets dannelsesperspektiv kommet på skema. Ikke som fag på elevernes skema, men på et arbejdsskema, der skal styrke de almindelige elementer i undervisningen.

"Vi har jo arbejdet med almenmenneskelig dannelse i mange år, men nu har vi struktureret det og fået det ned på papir. På den måde er det ikke et nyt område, men en ny tilgang til det, så vi kan blive mere bevidste om, hvordan vi kan styrke elevernes almenmenneskelige kompetencer," siger Jens Fredslund, der sammen med kollegaerne Morten Holm Mortensen og Søren Rasmussen har været drivkræfter bag projektet.

Kortlagde vigtige kompetencer

I løbet af det sidste halvandet år har de tre arbejdet intenst med at kortlægge de værdier og menneskelige kompetencer, der ikke falder ind under rammerne for den fagfaglige undervisning. Det handler for eksempel om begreber som autoritet, tolerance, ansvar, realisme og en række andre evner, som hører ind under gymnasiebekendtgørelsens almene begreber.

De tre undgår bevidst udtrykket almindelig og taler i stedet om almenmenneskelig dannelse og kompetencer. Som Søren Rasmussen siger: "Almindelse lugter lidt for meget af kongerække og Emma Gad."

Deres projekt bakkes op af deres kollegaer på Skanderborg Gymnasium, der alle har hjulpet til med at indsamle og udvikle begreberne. De har også indsamlet og syste-

matiseret lærernes erfaringer om, hvordan man træner netop de evner hos eleverne.

Back to basics

Projektet udspringer af lærernes frustration over den offentlige debat om kvalitet i gymnasiet.

"Der er jo ingen, der er uenige, når politikerne siger, at de vil have mere kvalitet i gymnasiet. Men hvad betyder kvalitet, og hvordan sikrer man det? Vi oplevede, at der er en meget snæver vinkel, hvor man i den politiske diskurs sætter lighedstegn mellem kvalitet og anvendelsesorientering samt kvalitet og mere lærer-elev-tid – en diskurs, som man i høj grad kan diskutere gyldigheden af, og en diskurs, hvor man glemmer de almenmenneskelige værdier," siger Søren Rasmussen.

Lærerne på Skanderborg Gymnasium rykede derfor tilbage til start: Gymnasiebekendtgørelsen.

"Det er jo formuleret i formålsparagraffen, at gymnasiet skal være både studieforbereende og almindelig. Man kan ikke adskille de to ting. Du kan ikke bruge faglig viden, hvis du ikke har de menneskelige kompetencer til det. Fysik alene bygger jo ikke en bro," siger Jens Fredslund.

Red den almenmenneskelige dannelse

For de tre har projektet handlet om at sikre, at eleverne også fremover udvikler andre kompetencer end de rent fagfaglige.

"Jeg forstår godt, at dannelsesaspektet gli-

der i baggrunden. Eleverne bliver jo målt på de faglige kompetencer, når de for eksempel får karakterer eller i PISA-undersøgelserne, og de menneskelige kompetencer kan være svære at præcisere, måle og tale om. Men det må ikke glide ud, for de to ting er afhængige af hinanden," siger Morten Holm Mortensen.

Han tilføjer:

"Hvis den almenmenneskelige dannelse forsvinder, så går det også ud over elevernes faglighed. Det bliver meget mere snævert. De bliver en vidensmængde, programmerbare individer i stedet for mennesker, for du kan ikke forvalte faglig viden uden de andre kompetencer."

Et skema med eget liv

Halvandet års arbejde med noget, der ender med fire siders tekst, kan lyde af meget. Men skemaet er ikke afslutningen på projektet, nærmere starten.

"Når vi kommer til skolestarten næste år, skal skemaet være en etableret del af alle lærerteams' værktøjskasse, når de snakker om klassens udvikling og pædagogiske mål.

Det skal være et idékatalog for først og fremmest lærere, men i virkeligheden også for eleverne," fortæller Morten Holm Mortensen.

Han suppleres af Jens Fredslund:

"Målet er, at skemaet, den underliggende tænkning og begrebsbrugen bliver en selvfølghed for alle lærerne. Alle skal kunne referere til det og føle medejerskab, så vi fastholder grundpræmissen, nemlig at vi får den

bedste gymnasieuddannelse ved at lade de almenmenneskelige kompetencer og fagenes fagfaglighed spille tæt sammen," siger han.

De tre lærere håber, at skemaet er blevet så konkret, at lærerne kan bruge det selvstændigt uden at skulle spørge om hjælp. Og de må gerne bruge det i dialog med eleverne.

"Selvfølgelig kan vi bruge det i hele klasser for at argumentere for både fagligt stof

og forskellige arbejdsformer, men det kan også være en inspiration for den enkelte elev, der får skemaet udleveret i trykt udgave. Eleven må gerne tænke: 'Jeg vil gerne prioritere min innovation' og forstå, at hun kan vokse ved at bruge det. Skemaet skal have sit eget liv og fungere som refleksionsværktøj for den enkelte elev, så denne måske bedre kan se mening i og få udbytte af de pædagogiske valg, læreren træffer. Skemaet kan på den måde bidrage til en forventningsafstemning, og vi ved både af erfaring og fra forskning, at det er vigtigt for elevens motivation," siger Søren Rasmussen.

Det ukonkrete er frustrerende

I processen har Morten, Søren og Jens komprimeret 70 læreres samlede erfaringer med og forståelse af de almenmenneskelige kompetencer ned til et firesiders skema. Selvom det har været en besværlig opgave, så har det givet pote.

"Vi har oplevet, at nogle kollegaer ligefrem er blevet lettede, fordi vi endelig prøver at definere de ting, vi har lavet i mange år. Bare det at sætte ord på, hvad ansvar eller innovation egentlig er for nogle størrelser, er jo svært. Og ukonkrettheden er frustrerende," siger Morten Holm Mortensen.

Og lettelsen er en vigtig pointe, tilføjer Søren Rasmussen.

"Skemaet skal ses som en hjælp til os og vores kollegaer. Det skal skabe synlighed og konkretisere vores arbejde."

I forløbet, der startede i gymnasiets skoleudvalg, har især de forskellige faggrupper været inddraget.

"Det betød, at vi fandt ud af, at selvom fagene er meget forskellige, så er der nogle tværfaglige værdier, der går igen," siger Jens Fredslund.

Skemaet blev færdigt sidste skoledag før sommerferien. Til januar lanceres det ved en event over for både elever og lærere. Skemaet er en del af skolens handlingsplan for kvalitetssikring.

"Når vi skal implementere det, så har vi en bred base at bygge på. Det er et skoleforankret projekt, og alle lærere har bidraget med deres erfaringer, så vi skal ikke ud at præsentere noget helt nyt. Det betyder, at de har et ejerskab fra start," forudser Søren Rasmussen.■

DET INDEHOLDER SKEMAET

Ved siden af det fagfaglige fokus på natur, menneske, samfund og kultur har de tre lærere identificeret fire elementer inden for kategorien "Indstilling til omverdenen". Det er henholdsvis "respekt og tolerance", "autoritet og autenticitet", "parathed" og "kommunikation".

I kategorien "Tilgang til omverdenen" har de defineret fire andre elementer, nemlig "initiativ og interesse", "ansvar", "innovation" og "realisme".

De otte elementer sammenfatter de almenmenneskelige kompetencer, eleverne bør være i besiddelse af ved afgangseksamen, mener de tre lærere.

Du kan finde hele skemaet på gymnasieskolen.dk.

STUDENTER ER IKKE RUSTET GODT NOK TIL VIDERE STUDIER

Gymnasiet klæder ikke eleverne tilstrækkeligt på til at læse videre. Det mener Lars Ulriksen, professor på Københavns Universitet. Det er ikke det faglige niveau, der er noget galt med, men elevernes generelle studiekompetencer.

Højere faglighed, adgangskrav og mere matematik. Det er de ting, der fylder mest, når politikerne på Christiansborg taler om justeringer af gymnasiet. Men set fra Lars Ulriksens stol på Københavns Universitet, hvor han er professor på Institut for Naturfagernes didaktik, er det et skævt fokus.

Mange år som gymnasieforsker kombineret med, at han nu også ved, hvordan nye studerende har det, når de begynder på en naturvidenskabelig uddannelse, giver ham et skarpt blik for, hvor gymnasiet med fordel kan stramme op. Og han er ikke i tvivl: Gymnasiet bør gøre eleverne mere studieparate. I dag er studenternes generelle studiekompetencer for dårlige.

”Gymnasiet skal være studieforberedende. Men på det punkt er der altså nogle mangler, som det ser ud i dag,” siger Lars Ulriksen.

Når han taler med nye studerende på det naturvidenskabelige fakultet, er der et klart fællestræk: De har stort set alle sammen svært ved at organisere deres tid. Det faglige kan naturligvis også være en

QOM LARS ULRIKSEN

Født i 1965, uddannet cand.comm. fra Roskilde Universitetscenter (RUC) i 1991, ph.d. i uddannelsesforskning fra RUC i 1995.

Er i dag professor i naturfagernes uddannelsessociologi ved Institut for Naturfagernes Didaktik på Københavns Universitet.

Har tidligere været tilknyttet Center for Ungdomsforskning og har beskæftiget sig meget med gymnasiet. Har især forsket i de gymnasiefremmede elever og overgangene mellem grundskolen, gymnasiet og de videregående uddannelser.

Underviser på universitetspædagogikum i de naturvidenskabelige fag.

» udfordring, men det er ikke det største problem.

Og på de naturvidenskabelige uddannelser er der endda flere undervisningstimer – og dermed mindre tid, de studerende selv skal forvalte – end på humaniora og mange af de samfundsvidenskabelige uddannelser.

”De unge er ikke gode nok til at organisere deres tid. Det er en helt central studiekompetence, og det er man ikke nok opmærksom på i gymnasiet,” siger Lars Ulriksen.

Forskellige rammer

Han kan godt forstå, at springet fra student til studerende er stort for de unge.

”Rammerne er vidt forskellige. De kommer fra et ’kontrolregime’ i 3.g med 30 undervisningstimer om ugen, og hvor der er nogen, der påtaler det, hvis de ikke møder op eller afleverer deres opgaver – og over på et universitet, hvor de i meget høj grad skal træffe valgene selv, hvor læsemængden er markant større, og hvor de skal vænne sig til, at en dag uden undervisning ikke betyder, at de har fri.”

Derfor er det også helt afgørende, at gymnasiet gør mere for at forberede dem på skiftet, fastslår Lars Ulriksen.

”Jeg mener, at man blandt andet skal øge fokus på det studieforberedende, når eleverne skriver de store skriftlige opgaver. Her er det vigtigt, at lærerne i efterbejdningen af opgaverne ikke kun taler med eleverne om det faglige indhold, men også om selve processen: Hvordan organiserede du din tid? Hvordan fik du læst alle de 60 sider? Hvordan kan du disponere dagene bedre næste gang?”

”Kend dine elever”

Ifølge Lars Ulriksen er det ikke kun overgangen mellem gymnasium og videregående uddannelser, der ikke fungerer i dag. Det er også overgangen mellem grundskole og gymnasium.

”Vi kan ikke trylle overgangene væk. Der vil altid være brug for noget tilvænnelse, men vi kan godt gøre dem mindre vanskelige, end de er i dag,” siger Lars Ulriksen.

Det første vigtige skridt er at få lærere på tværs af de forskellige trin i uddannel-

sessystemet til at besøge hinanden og tale sammen. Det kan lyde banalt, indrømmer han. Men faktum er, at det sker i alt for lille et omfang. Også selvom man i uddannelsesverdenen har snakket om overgangsproblematikkerne i rigtig mange år.

”Man er nødt til at kende sine elever. Det er virkelig vigtigt, at man har set den undervisning, de kommer fra, og ved, hvad de kan og ikke kan. At tilegne sig den viden er også en del af det at være lærer i dag,” siger Lars Ulriksen.

Han har netop afsluttet et forskningsprojekt om overgangen mellem grundskolen og gymnasiet. Her var det tydeligt, hvor lærerigt det var for de deltagende lærere at se ”de andres virkelighed”, fortæller han.

”For eksempel blev dansklærerne overraskede over, at genrekravene i grundskolen og gymnasiet er vidt forskellige. Uden den viden er det klart, at man som dansklærer i gymnasiet kan blive frustreret.”

Umuligt at måle

I de senere år har der jævnlige været kritik af, at det faglige niveau i gymnasiet

” De unge er ikke gode nok til at organisere deres tid. Det er en helt central studiekompetence, og det er man ikke nok opmærksom på i gymnasiet.

Lars Ulriksen, professor,
Københavns Universitet

er faldet, og at de studerende på universiteterne derfor også er blevet fagligt svagere end for bare 5-10 år siden. Kritikken er blandt andet kommet fra undervisere på landets universiteter.

Diskussionen om det faglige niveau er blusset op igen i forbindelse med regeringens udspil til ændringer af gymnasiet, som gymnasieforligskredsen netop har taget hul på forhandlingerne om.

Men diskussionen er helt forfejlet, mener Lars Ulriksen, og den ærgrer ham.

”Det helt grundlæggende problem er, at man taler om fagligt niveau som om, det er noget, man kan måle ligesom vandstanden i Limfjorden. Det kan man ikke,” siger han.

Fagligt niveau afhænger af faglige kriterier. Faglighedsbegrebet ændrede sig med gymnasieformen fra 2005, så unge har i de senere år lært nogle andre ting end tidligere. Derfor bliver det som at sammenligne æbler med pærer, påpeger han. ”Hvis man bruger mindre tid på at lave matematiske beviser i gymnasiet, er de unge ikke så gode til det, når de begynder på universitetet. Til gengæld er de måske blevet rigtig gode til at sætte beviserne i spil i forhold til hinanden, for det har de brugt mere tid på. Er de så blevet fagligt svagere? Eller er der bare tale om en anden faglighed?” spørger Lars Ulriksen.

Desuden skal man huske på, påpeger han, at der i dag bliver optaget flere elever og studerende på landets gymnasier og universiteter end tidligere. Det er en vigtig pointe, når man taler om det faglige niveau.

”Derfor vil der med stor sandsynlighed være flere, der er dårligere klædt på rent

fagligt, end tidligere. Spredningen bliver større, når gruppen er større,” siger han.

Husk selvstændigheden

For at gøre studenterne mere studieforberedte, vil det også være en god idé, hvis gymnasiet styrker vejledning og feedback i forbindelse med elevernes skriftlige arbejde, mener Lars Ulriksen.

Derfor synes han også, at det er en rigtig god idé, at regeringen vil indføre 50 procent omlagt skriftlighed, hvor eleverne arbejder med deres skriftlige opgaver i den almindelige undervisning og kan få respons af læreren.

Men samtidig løfter han en pegefinger. For faren ved at give eleverne mere tid, hvor de har en lærer til rådighed, er, at de ikke udvikler den selvstændighed, de får brug for, når de skal læse videre.

”Den får de kun, hvis omlagt skriftlighed indeholder et konkret mål om, at eleverne skal lære at arbejde selvstændigt. Der skal en progression ind i det. Ellers kommer vi til at stå med nogle førsteårsstuderende på de videregående uddannelser, der ikke kan finde ud af noget selv,” siger Lars Ulriksen.

Problematisk matematikkrav

Hvor han sagtens kan se pointen i ønsket om mere skriftlighed – hvis det bliver gjort på den rigtige måde – kan han ikke få øje på begrundelsen for en anden af regeringens mærkesager: At flere i det almene gymnasium skal have matematik på B-niveau.

I dag har 79 procent af eleverne på stx matematik på mindst B-niveau. Men står det til regeringen skal alle have matematik B fremover – på nær de elever, der vælger en studieretning med tre fremmedsprog eller en kunstnerisk studieretning.

Lars Ulriksen kalder forslaget for problematisk. For det er kun halvdelen af eleverne, der har brug for matematik B, når de skal videre i uddannelsessystemet.

”Det er rigtigt, at antallet af uddannelser, der kræver matematik B, er steget og er højt. Men mange af de rigtig store uddannelser – for eksempel lærer, pædagog, sygeplejerske og hele humanioraområdet – kræver ikke matematik B. Faktisk søger omkring 50 procent af eleverne ind på en uddannelse, hvor matematik B ikke er et krav,” forklarer han og tilføjer:

”Og blandt de 50 procent, der har brug for matematik, er der rigtig mange, der ikke kan nøjes med det på B-niveau, fordi alle de lange videregående uddannelser inden for natur, teknik og sundhed kræver matematik A.”

Mange gymnasieelever har svært ved matematik. Ifølge tal fra Undervisningsministeriet dumpede næsten 20 procent af eleverne i matematik B i 2013. 10 procent af eleverne fik 02.

Lars Ulriksen er bekymret for, at forslaget i bund og grund handler om at lave en adgangsregulering.

”Kravet om matematik vil få nogle til at undlade at søge gymnasiet. Men så synes jeg hellere, at man skal kræve latin som adgangskrav, for så er det helt tydeligt – med al respekt for latinlærerne – at det bare er et meningsløst krav, man stiller, for at sortere nogle fra,” siger han. ■

BIOLOGILÆRER?

Få del i den nyeste forskning

Kom i felten og laboratoriet og få ideer til nye undervisningsforløb

Deltag i korte efteruddannelseskurser på Aarhus Universitet

Bananfluers genetik i praksis

Uden viden om gener, kromosomer eller celledeling kunne Mendel og Morgan fremsætte de teorier for nedarvning, som vi i dag hænger hele vores biologiske verdensbillede på. Lær hvordan du gennem forsøg med bananfluer kan vise nedarvningsmønstre, uden dine elever har forhåndsviden om den molekylære baggrund for genetikken.

Undervisere: Lektor Jesper G. Sørensen og lektor emeritus Jørgen Bundgaard
Tid: 9.-10. april 2015
Sted: Aarhus

Havets planter – økologi og bioteknologi

Der er fart på udforskningen af havets planter: Dyrkning, nye anvendelsesområder, økologi og genetik er genstand for intensiv forskning. Bliv præsenteret for den nyeste viden om havets planter og få konkrete ideer til, hvordan emnet kan fungere som undervisningsforløb, både indenfor økologi, bioteknologi og human ernæring.

Undervisere: Forsker Signe Høgslund, forsker Annette Bruhn, seniorforsker Dorthe Krause-Jensen og seniorrådgiver Michael Bo Rasmussen
Tid: 29.-30. april 2015 / 12.-13. maj 2015 (kurset afholdes to gange årligt)
Sted: Molslaboratoriet, Ebeltoft (internat)

Genetik i naturforvaltningen

Naturen og de arter, der lever i den, er under pres. Få en dybere forståelse for betydningen af genetisk variation og få kendskab til en række DNA-baserede metoder, og hvordan de kan anvendes i praktisk naturforvaltning samt i gymnasiet.

Undervisere: Professor Michael Møller Hansen, lektor Tove Hedegaard Jørgensen og postdoc Magnus W. Jacobsen
Tid: 1.-2. oktober 2015
Sted: Aarhus

Måling af energistofskiftet

Alle ved, hvad der sker, hvis man indtager mere energi, end man forbruger. Eller hvis man ikke får føde nok. Men hvad går energien egentlig til, og hvilke faktorer påvirker energistofskiftets størrelse? Få opdateret din viden og træn metoder til at måle energistofskiftet.

Undervisere: Lektor Hans Malte og lektor Johannes Overgaard
Tid: 29.-30. oktober 2015
Sted: Aarhus

SPROGNØRDEN

Måske har man undret sig over, hvad det mon er for en hankat, der bliver talt om i trylleformularen hokus pokus filihankat? Der er dog ikke tale om en kat, men en fordanskning af det latinske "hoc est corpus filii" (dette er sønnens legeme), som blev fremsagt under nadveren dengang i middelalderen, da gudstjenesten blev fremsagt på latin i Danmark. Lidt af en magisk besværgelse, må man sige.

KULTURGUIDEN

Hvilke tre ting skal du og læserne opleve i februar?

1. PIKETTY

Vi gav min svigerfar Thomas Pikettys bog Kapitalen i det 21. århundrede i julegave. Den vil jeg gerne låne af ham, når han får den læst færdig. For mig er det det ypperste, når forskere formår at transformere deres viden og indsigt i et sprog, vi alle kan forstå. Jeg glæder mig meget til at læse den. Ikke bare for at få en dybere forståelse for, hvad der er sket i den globale samfundsøkonomi, men også fordi jeg underviser i samfundsfag og kan give den viden videre til mine elever.

NAVN: Philippe Soupault • **ALDER:** 49

SKOLE: Handelsgymnasiet K-Nord Lyngby • **FAG:** Fransk og samfundsfag

2. FORCE MAJEURE

Mine kolleger og jeg tager nogle gange en biograftur. Det er længe siden, jeg sidst har været i biografen, fordi jeg har to mindre børn, men vi har talt om at gå ind at se Force Majeure. Jeg har læst om den og synes, den lyder spændende. Det er sjovt, som kønsrollemønstrene ændrer sig i disse år. Hvordan ville man selv som familiefar reagere, hvis der kom en lavine? Ville man redde sin mobiltelefon eller sin familie? Jeg håber da ikke, jeg ville gribe efter mobilen først.

3. EN TUR TIL ARKEN

Jeg har været mange gange på Louisiana, men aldrig på Arken. Det er en stor mangel, så måske kunne det blive til en tur i vinterferien. Lige nu er der en udstilling om P.S. Krøyer og Michael Anchers venskab: Venner og rivaler. Den vil jeg gerne se, men det er lige så meget for at opleve lokaliteten, bygningen og resten af samlingen og se, hvad Arken er for et museum.

VINGESUS

Nu, hvor julen for længst er overstået, kunne man godt bruge en lysfest mere. Der har engang været en sådan her i februar. Kyndelmisse er en gammel kristen helligdag, der hvert år falder 40 dage efter den 24. december, altså den 2. februar. På den dag kunne jomfru Maria gennemgå den traditionelle renselse. Kyndelmisse betyder lysmesse - kyndel = candelarum og misse altså messe. Når kyndelmisse slår sin knude, betyder det, at det samtidig er midvinter, altså midt på vinterhalvåret mellem den 1. november og 1. maj. Engang blev det fejret med suppe, pandekager, flæsk og pølse. Den katolske kirke afholder fortsat lysprocessioner på den dag. Her bliver de lys, kirken skal bruge resten af året, indviet.

ONLINEUNIVERSET

Gode vindage

Man kan ikke drikke den samme vin to gange - ligesom Heraklit ikke kunne bade to gange i den samme flod. Alligevel skulle der være forskel på vinen, alt efter hvilken dag man drikker den. Det hævder en biodynamisk teori i hvert fald. Vin er som andre fødevarer levende organismer og bliver påvirket af månens bevægelser. Derfor bliver de druer, der bruges til biodynamisk vin, plantet på særlige kalenderdage, der tager højde for planeternes stilling. Appen When wine tastes best indikerer "gode vindage". Ifølge de britiske supermarkeds kæder Tesco og Marks & Spencer skulle den være god nok. I hvert fald retter de to kæder sig efter kalenderen, når de holder vinsmagninger.

When wine tastes best er lavet som en iPhone-app og gratis, når kalenderen vises på dagen eller bagudrettet, ellers 7 kroner for et år.

”Åh, den lyd af små fødder i huset. Der er intet som at have en butler, der er dværg.”

VINTIPPET

Verdensklasse trods giftblanding

Nu hører jeg til den aktive race, der hele året rundt dyrker kroppen – både min egen og andres, fnis! – og behøver derfor ikke at bruge månederne efter jul i selskab med Nupo, broccoli og andre væmmelige remedier.

Således skred jeg ind i det nye år med en smuk kvinde og masser af sne, sol og vin chaud på de franske skipister – så er man ligesom i gang! Det dulmer i øvrigt altid den kronisk dårlige samvittighed, de danske myndigheder konsekvent forsøger at påføre os letlevende æsteter, at opholde sig i det franske. Her er den anbefalede ugentlige grænse for mænds alkoholindtag nemlig 35 genstande, og så er det jo intet problem at tage sig en Leffe, en G&T og en halv flaske rød til maden efter dagens indsats på bjerget. Og stadig være glad for sig selv.

Tilbage i det mudrede nord er der atter blot 14 genstande at råde over – og når partnersken kun har 7, er der

ikke meget at handle med her! – så det gælder om at tænke strategisk, når ugen skal planlægges. Her tog jeg virkelig fusen på mig selv, da jeg en deprimerende mandag aften valgte at smage på en af de tre flasker The Master 2008 fra sydafrikanske Rijk's Estate, som jeg havde vundet i lotteri ved firmajulefrokosten. Jeg kan allerede nu røbe, at jeg er lykkelig over at have to flasker endnu. For hvilken åbenbaring! Måske skyldtes begejstringen mine overvejende lave forventninger. 14 procent af vinen kommer nemlig fra den "forbudte" drue, Sydafrikas nationaldruer pinotage, der nærmest smager som en koncentration af alle det tidligere apartheidstyres fortrædeligheder, og som burde gå under navnet skarntyde, hvis ikke det var, fordi dette allerede var taget.

I The Master er den lykkeligvis blandet med først og fremmest syrah og ophøjede druer som mourvèdre,

carignan og viognier samt den mere suspekter trincadeira. Det giver tilsammen en verdensklassevin. Men jeg bliver nødt til at påpege to ufordringer, hvoraf den anden dog gør den første ligegyldig:

1) Økonomien. The Master er ikke en helt billig flaske. Vi taler ikke Brixtofte-niveau, men 369 kroner for en flaske er mere, end min januarpung kan klare. Jeg har dog set den til 150 kroner flasken ved køb af 6 stk.

2) Det, der så gør punkt 1 ligegyldigt, er, at der ikke er flere eksemplarer af vinen til salg! Der blev kun produceret små 10.000 flasker tilbage i 2008.

Grunden til, at jeg alligevel beskæftiger mig med The Master her, er, at andre Rijk's-vine bør være attråverdige. De findes i forskellige prislæg og forhandles i Danmark af Erik Sørensen Vin, www.eriksorensenvin.dk.

God fornøjelse med udforskningen og godt nytår til alle!

QUIZ

Quiz og vind med Bezzerwizzer

- Hvem instruerede filmen Dommedag nu, der havde premiere i 1979?
- Hvem blev i 2011 i en alder af 26 år ikke blot regeringens yngste minister, men den yngste danske minister nogensinde?
- I hvilket nordafrikansk land ligger byen El-Alamein, hvor der blev udkæmpet to store slag under 2. Verdenskrig?

Præmiespørgsmål

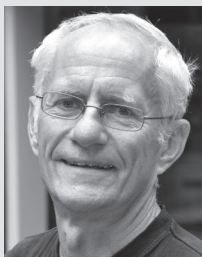
Gymnasieskolen udlodder i samarbejde med Bezzerwizzer fire eksemplarer af Bezzerwizzer Original. Deltag ved at svare rigtigt på nedenstående spørgsmål på gymnasieskolen.dk.

- Hvilken af følgende krimier er ikke skrevet af Jussi Adler-Olsen?
Flagermusmanden, Marco Effekten, Alfabethuset, Fasandræberne

*) Find svaret nederst på forrige side.

OM

Peter Henrik
RaaeDion Rüsselbæk
HansenPeter Henrik Raae
lektor, ph.d., Institut
for Kulturvidenskaber
Syddansk UniversitetDion Rüsselbæk
Hansen
lektor, ph.d., Institut
for Kulturvidenskaber
Syddansk Universitet

Begge forfattere arbejder blandt andet med offentlig ledelse, herunder ledelse i gymnasieskolen. De er begge optaget af de velfærdsforandringer, der finder sted, og hvordan de tegner sig for nye måder at tænke og udøve ledelse på.

Økonomididaktikkens indtog

Gymnasiets indholdsreform fra 2005 fulgtes af selvejereformen i 2007. Disse to reformer har sat sig spor på forskellig vis. Det kræver varsomhed og kritisk refleksion, hvis vi skal undgå, at økonomididaktikkens formidling mellem undervisning og økonomi ubemærket flytter fokus væk fra sagsforhold, som ikke reelt har noget med de undervisningsmæssige opgaver at gøre, skriver kronikørerne.

Konstant sætter vi verden på begreb så at sige. Da verden jo ikke taler af sig selv, men er nødt til at blive forstået ved hjælp af de begreber, vi har til rådighed, benytter og konstruerer, ja, så giver det god mening at diskutere beskaffenheden af disse begreber. Er de velegnede til at beskrive, hvad vi antager, der foregår og er på færde? Rammer de en erfaring? Ændrer de umærkeligt vores perspektiver? Det er i forlængelse af sådanne helt overordnede betragtninger, at vi introducerer et nyt begreb. Det gør vi, fordi vi ser en ny, men måske forventelig tendens gøre sig gældende. Den lægger op til nye (og på sin vis tættere) relationer mellem lærere og ledere. Det er denne tendens, vi vil indfange med begrebet økonomididaktik.

Inden vi redegør for, hvad begrebet dækker over, så skal vi kort kigge på de reformer, der har mødt gymnasieskolen det seneste årti. For det er disse reformer, der efter vores vurdering aktualiserer behovet for det nye begreb.

To gymnasiereformer

Gymnasiets indholdsreform fra 2005 fulgtes af selvejereformen i 2007. Disse to reformer har sat sig spor på forskellig vis. Med den første reform skulle det faglige indhold gen-, ny-, og omtænkes med henblik på tværfagligt samspil ud fra en kom-

petence- og innovationslogik. Reformen er karakteristisk ved, at faglighed skal dynamiseres – faglighed skal til stadighed sætte eleverne i stand til at definere problemfelter og løse problemer. Med andre ord skal der frembringes og produceres kompetente innovative unge.

Anderledes forholder det sig med den anden reform. Selvejet ”konkurrenceudsætter” uddannelsen. Konkurrenceudsættelsen skal bevirke, at gymnasierne skal oppe sig, så ydelsen er i top. Det er, uanset om vi taler om de vanskeligt målelige størrelser, der i mange kombinationer indgår i elevernes uddannelsesvalg (kammeratskaber, motiverende miljø og så videre), eller de absolut målelige KPI'er, Key Performance Indicators, som Kvalitets- og Tilsynsstyrelsen anvender i sin monitorering af skolerne (for tiden gennemførelsesprocent, karakterer, overgangsfrekvens til videregående uddannelser, løfteevne). Denne her reform er karakteristisk ved, at organisationerne skal dynamiseres – de skal permanent forandre sig for derved at kunne præstere i top for den samme eller for en reduceret økonomi.

Det er interessant, at de to reformers begreb om effektivitet udgør slående kontraster: Begge er i yderste instans økonomisk begrundede. Men hvor 2005-reformens begreb om økonomisk effektivitet er bredt og svært at måle (elevernes fremad-

” Det er jo vigtigt, at vi på forhånd går ind og rammesætter opgaven tilnærmelsesvist og siger, du har i omegnen af det her til din opgave, så det skal du være opmærksom på, så du ikke bruger mere tid herpå.

Fra et interview med en rektor

rettede innovative kompetencer), da er 2007-reformens begreb om effektivitet som hardcore performance bagudrettet: Der kigges på tal for det, som skolen allerede har præsteret. Faktisk vil man kunne sige, at de to effektivitetsbegreber abonnerer på forskellige (økonomiske) rationaler: Det ene rationale opererer med mangfoldige sagsforhold med henblik på effektivitet, der muligvis kan indløses engang i fremtiden, mens det andet rationale opererer med det modsatte: nem-

lig snævre indikatormålinger baseret på allerede kendte præstationer (Hjort og Raae 2014).

Den triplete reformering

Overenskomsten fra 2013 ser vi som en tredje reformering, der kan ses i forlængelse af de to tidligere omtalte reformer. Her er det afgørende, at forholdet mellem leder og lærer ændrer karakter: Nu genopfindes lærerens arbejde principielt (måske ikke i praksis) mindst én gang

om året i porteføljesamtalen. Ideen er, at lederen skal tæt på undervisningen (nogle vil sikkert sige meget tæt på). For, som der står i regeringens 2020-plan – hvis man skal være i stand til at fastholde effektivitet i økonomisk knappe tider – så må kreative, lokale løsninger findes (regeringen, 2012).

Lad os således kigge på de processer, som reformerne ”framer”.

Processen, der ”formidler” mellem lærer, fag og elev i forhold til bestemte

mål, kalder vi normalt didaktik. Den fremtræder som nævnt efter 2005-reformen i dynamiseret form, idet målet er innovation – undervisningen skal konstant udvikles, nu ikke blot af elevmotivationsmæssige grunde, men snarere af innovationsmæssige grunde. Efter 2007-selvejet igangsættes en ny økonomisk modsætningsfyldt styringsproces af skolerne, der på en gang er en decentralisering ("økonomien er jeres egen sag – find ud af at gøre jer attraktive og lækre!") og en centralisering (jævnfør KPI'erne: "... men I skal leve op til disse præstationer!"). Målet er at få skolerne til i en uafsluttelig proces at forholde sig på nye og anderledes måder til deres opdrag og virke.

Det er i den forbindelse, at det anderledes ledelsesrum aktualiseres. At tale om ledelsesrum blev således vigtigt for Moderniseringsstyrelsen i forbindelse med OK 13. Der skal sikres plads til en ledelsesintervention, som man ikke tidligere har kendt, for at sikre, at denne forholdsmåde implementeres helt ind i det undervisningsmæssige træf. Derfor skal der tages afsæt i såkaldte porteføljedialoger, hvor den undervisningsfaglige

didaktik og den økonomiske styring skal samtænkes. Det er denne proces, der fremmer, hvad vi kalder økonomididaktik.

Økonomididaktik

I den dynamiserede udgave, præsenteret af Moderniseringsstyrelsen, viser økonomididaktikken sig i kravet om hele tiden "at kunne arbejde smartere". Der skal altså tænkes i lokale og mere effektive løsninger. Med andre ord skal ressourcerne omprioriteres.

I vores igangværende forskning har vi talrige eksempler på sammenfletningen af didaktik og økonomi. Citater ses på disse sider. Lige fra konstateringer af, at tallene fra bogholderiet synes at vise, at lærerne har fået for meget tidligere, til beretninger om, at lærerne må justere på deres egne forventninger til, hvad undervisningsmæssig kvalitet er og bør være. Dertil ser vi eksempler på, at hvis for eksempel undervisningsaktiviteter blot mere præcist og detaljeret forud kan rammesættes, så vil meget – også work life balance-problemer – være løst.

Vi skal og kan ikke afvise, at det er muligt at tilrettelægge arbejdet på anderledes og måske "smartere" måder end hidtil. Lige såvel kan det tænkes, at ledelsen ved at

abonnere på en økonomididaktisk diskurs har sat sig for eksempelvis at beskytte lærerne mod det i princippet "grænseløse arbejde". Og endelig kan det sagtens tænkes, at udviklingsprojekter med systematiserede og reflekterede indsætter kan flytte ressourcer, hvad der måske kan vise sig ganske kærkomment fra tid til anden. Det er imidlertid ikke det interessante her. Spørgsmålet er nemlig, hvad det vil betyde, hvis fokus umærkeligt glider væk fra de faglige, pædagogiske og didaktiske vokabularer. Hvad vil det betyde, hvis økonomididaktik bliver et toneangivende vokabular i den uddannelsesmæssige praksis?

Didaktik og økonomi

Hvor de faglige, pædagogiske og didaktiske vokabularer har fokus på, hvilke læringsmål undervisningen skal stræbe mod, og hvilke socialiserings- og dannelsesmæssige forhold der skal prioriteres i praksis, så har økonomididaktikken fokus på den måleffektivitet, der opstår mellem undervisning og den ny administrative og økonomiske styring. Det er et vigtigt forhold at tage i betragtning. Og der, hvor økonomididaktikken for alvor indtræffer, er i den individuelle og

” Det er jo også der, hvor man skal rammesætte eller grænsesætte noget for nogle lærere. Jamen, prøv at høre: Det er ikke vores forventning. Vores forventning er, at du selvfølgelig leverer det bedste inden for den arbejdstid, du nu har til rådighed. Øh ... og det vil sige, at du nogle gange må slække lidt på de personlige krav, du har.

Fra et interview med en uddannelsesleder

individualiserede porteføljesamtale. I porteføljesamtalen opstår et "rum", hvor nye magt- og styringsformer udspiller sig, hvor interesseudsætninger mødes, hvor nye alliancer opstår/afvikles, og hvor strategiske forholdsmåder fremmes. Spørgsmålet er, hvad det kan komme til at betyde for ikke blot måden, hvorpå der kan og skal bedrives undervisning, men også for hele måden, der tænkes undervisning på.

Vores pointe er, at det kræver varmsomhed og kritisk refleksion, hvis vi skal undgå, at økonomididaktikkens

formidling mellem undervisning og økonomi ubemærket flytter vores fokus og opmærksomhedsfelt væk fra sagsforhold, som ikke reelt har noget med de undervisningsmæssige opgaver at gøre. Vores pointe er, at didaktik og økonomi sprogligt og opmærksomhedsmæssigt bør holdes adskilt: Didaktiske argumenter og økonomiske argumenter må stå over for hinanden, så vi ved, hvad vi taler om.

REFERENCER:

Regeringen (2012):
Danmark i arbejde –
Udfordringer for dansk
økonomi frem mod 2020

Hjort, K. og Raae, P.H.
(2014): Velfærdsledelse
i gymnasiet – Hvorfor og
hvordan. Gymnasiesko-
lernes Rektorforening.
http://issuu.com/rektorforeningen/docs/velf_rdsledelse_web

ENGELSK: Stifinderen - nu med skrivebar e-bog

Hanne Wachter og Kim Kjærgaard:

- En differentieret engelsk grammatik, 144 sider, 109 kr.
- Øvebog, 92 sider, 69 kr.
- Facithæfte, 44 sider, 48 kr.
- Tea for Two - Games and Activities, 160 sider, 162 kr.
- Stifikseren - elektronisk retteprogram, gratis!

- En differentieret engelsk grammatik (e-bog), enkeltlicens 89 kr., klasselicens: 595 kr for 6 måneder, 895 kr for 1 år, 1.895 kr for 3 år.

Grammatikbogen som en læsebar PDF, hvor man med et enkelt klik skifter hurtigt til værktøjskassen.

- Øvebog (e-bog), enkeltlicens 79 kr., klasselicens: **NYHED!** 495 kr for 6 måneder, 795 kr for 1 år, 1.695 kr for 3 år. I 2015-udgaven kan eleverne skrive besvarelsener og egne noter direkte i e-bogen. Kan gemmes og evt. sendes til læreren. (se mere på www.andrico.dk)

Priser ekskl. moms

Forlaget Andrico

Mossøbrå 5 • 8660 Skanderborg • Tlf 86 57 92 19 • forlaget@andrico.dk • www.andrico.dk

HISTORIE

Titel: Danmarkshistorie mellem erindring og glemsel
Forfatter: Kristian Iversen og Ulla Nedergård Pedersen
Forlag: Columbus
Pris: 129 kr., 144 sider
Vurdering og anmeldelse: Mikkel Thrane Lassen

En bog, historiefaget har sukket efter!

En sjælden gang imellem får man en bog i hænderne af en sådan karat, at man efter endt læsning føler trang til at løbe ned til den ansvarlige for indkøb af fagbøger, ruske hende bestemt i skuldrene, kigge hende dybt i øjnene og indstændigt udbrøde: ”Køb den ...! Nu ...! I klassesæt ...”

En sådan bog er den foreliggende, der med titlen Danmarkshistorie mellem erindring og glemsel på fremragende vis introducerer til disciplinen erindringshistorie. Erindringshistorie er analysen af, hvordan og hvad vi i fællesskab erindrer om betydningsfulde begivenheder i den nationale historie. Det er analysen af historie brugt politisk og historie i medieform. Og det hele er pakket ind og struktureret på en sjældent bevaret måde.

Struktureret i fire kapitler kan bogen mere end blot introducere til en ny teoretisk tilgang. Det første kapitel er en glimrende indføring i teori og metode. Herefter følger 3 analyser af dansk histories mest kollektivt erindrede begivenheder eller perioder: vikingetiden, 1864 og besættelsen 1940-45. At bogen er helt ny, afsløres af, at forsiden prydes af et stillbillede af Ole Bornedals tv-serie.

De tre kapitler indledes med en generel præsentation af perioden, hvorefter følger en erindringshistorisk analyse, afsluttet med to analysestrategier (faktisk fuldt udfoldede analyseskemaer).

Denne bog er ganske enkelt, hvad historiefaget har sukket efter de seneste år: En bog, der på en gang kan gøre bestemte historiske analysestrategier anvendelige i undervisningen og dermed klæde eleverne på med både teori og metode – og samtidig kaste et metablik på historiefaget og ved at vise, hvordan historien bliver brugt, for eksempel politisk, også anskueliggøre for eleverne, hvorfor historie er så vigtig en disciplin.

Men hvorfor ikke tage springet fuldt ud og lave et forløb i erindringshistorie med inddragelse af alle tre førnævnte perioder – så er de dækket på en bevaret og oplysende måde. Og på en måde, som eleverne vil få et kæmpemæssigt udbytte af.

MEDIEFAG

Titel: Postmoderne film
Forfatter: Per Helmer Hansen
Pris: 299 kr., 159 sider
Vurdering og anmeldelse: Brian Pedersen

Postmoderne film

Den samlede dansksprogede introduktion til postmoderne film, som vi nu har fået med Per Helmers bog Postmoderne film, lander på et knastørt sted.

Kapitel 4-7 er en overskuelig og solid introduktion til definerende træk ved postmoderne film: jeg-opløsning, fragmentarisme, meta-fiktion og metaeffekter, stilhybrider, parodi og pastiche. Helmer udvikler solidt disse begreber med en perlerække af underbegreber, der nu for første gang ligger tilgængeligt for eleverne – på dansk!

Kapitel 8-13 er en række eksempler på, hvordan begreberne kan anvendes i analysen af så forskellige film som The Truman Show og Mulholland Drive med flere.

Jeg vil ved lejlighed glæde mig til at introducere eleverne til denne overskuelige gennemgang, ligesom disse efterfølgende kapitler vil give eleverne mulighed for på egen hånd at læse, hvordan begreberne kan anvendes i praksis.

Jeg undrer mig dog over bogens første kapitel, der er en introduktion til klassisk dramaturgi og filmsproglige begreber. En række basisfaglige begreber, som man kan finde i enhver introduktion til dramaturgi og herunder i Per Helmers egne bøger?

Introduktionen til den postmoderne film og postmodernismen har respekt for feltets kompleksitet og giver samtidig en fin introduktion. Jeg savner dog, at skribenten går mere direkte i dialog (læs noter, referencer) med den mangfoldige litteratur omkring emnet.

Men kære mediefagslærer – så er der vand! Hermed anbefalet.

TYSK

Titel: Hund efter Tyskland

Forfatter: Lykke Friis

Forlag: Gyldendal Business 2014

Pris: 299,95 kr. inkl. moms, 188 sider

Anmeldelse: Jens Peter Jensen

Ikke en lærebog, men en humoristisk gave!

I et fornøjeligt og letlæst sprog gennemgår prorektor for Københavns Universitet Lykke Friis sine år i og interesser og forkærlighed for tyskerne, Tyskland og den tyske kultur og historie. Underholdende fortæller hun anekdoter fra sit privatliv, sin ministertilværelse og sin forskerstilling med fokus på det tyske. Den velvalgte titel siger dels noget metaforisk om hendes sympatier for landet, men også konkret om hendes forhold til menneskets bedste ven. I det første kapitel får læseren et godt indblik i de ideologiske efterdønninger efter 2. Verdenskrig og forholdet mellem dansk og tysk. Det var ikke småting, der kunne ske i det nationale møde; det husker anm. godt fra sin grænselandstid i 50'erne og 60'erne. Den lette stil fortæller noget om forfatterinden, samtidig med at læseren får genopfrisket væsentlige begivenheder i Tysklands historie efter 1945. Hun beskriver med empati det skift i holdningsændring, der opstod i senfirserne og halvfemserne i sammenhæng med begivenheder i de lande, der omgiver Tyskland. Murens fald er selvfølgelig et must som ideologisk markør. Hun er kritisk over for den sproglige afvikling af tysk i Danmark, og med rette. Bismarck, Hitler, det delte Vesttyskland, DDR, genforeningen med Kohl og Schröder samt mutti Merkel er de personer og begivenheder, der præger resten af bogen, altid med hunden som centrum. Den er ledetråden i hele bogen, jf. titlen. På denne måde får læseren opfrisket Tysklands historie i nøgleord på en diverterende måde, lige tilpas til lænestolen med lidt hygge. Nyttige er også forslag til videre læsning og Mærk Tyskland. En bog, der skaber glæde!

Danmarks Læringsfestival 2015

Den 3. og 4. marts 2015
i Bella Center

Vi har sammensat det bedste inden for it, læremidler og læring til undervisningsverden – kom og bliv inspireret!

I år er der større fokus på ungdomsuddannelserne både på konferencen og i udstillingen.

Udstilling og oplæg for 50 kr.

Konference og forplejning:
1 dag 1.090 kr. / 2 dage 2.010 kr.

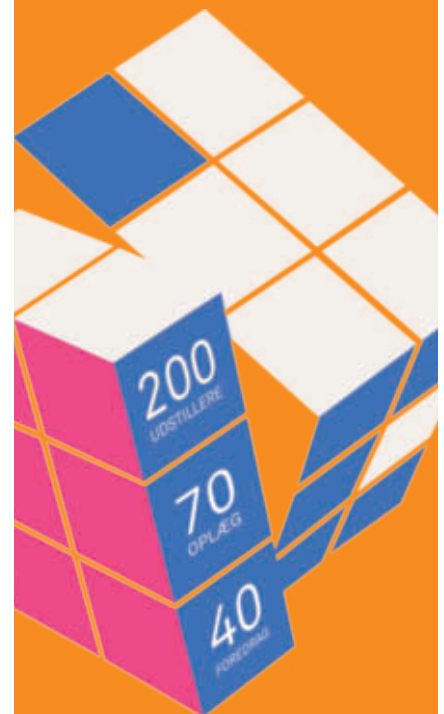
/danmarkslaeringsfestival

/laerfestdk

danmarkslaeringsfestival.dk

UNDERSVISNINGS
MINISTERIET
STYRELSEN
FOR IT OG LÆRING

CENTRE FOR
UNDERSVISNINGSMIDLER
DANMARK

GL-E KURSER

Du finder info om alle kurser på GL-E's hjemmeside: <http://gle.gl.org/Sider/Forside.aspx> – søg et bestemt kursus frem ved at bruge (dele af) kursustitlen i Fritekstsøgefeltet midt på siden. Brug Områdesøgefeltet for at se de forskellige kursusundergrupper, fx Skolebaserede kurser eller Kurser i fagene (som bl.a. indeholder de faglige foreningers kurser). Tilmeldingsinfo findes under de enkelte kurser.

GL-E/Rektorforeningen/Lederforeningen VUC **Den lovpligtige arbejdsmiljøuddannelse** – INTERNAT

Tid og sted: kursus 15112: Mandag den 2. til onsdag den 4. februar 2015, Nyborg – tilmeldingsfrist NU.

IKV/GL-E-kurset **Anvendelsesorientering og hf-pædagogik** – INTERNAT

Emnerne er blandt andet: Begrebsafklaring, eksempler til inspiration, praktisk arbejde med anvendelsesorientering og den særlige hf-gruppe og hf-uddannelsens design. Kurset er meget deltagerinvolverende!

Tid og sted: kursus 15203: Torsdag den 19. til fredag den 20. marts 2015, Middelfart – tilmeldingsfrist NU.

GL-E-kurset **Poetryslam**

Ud fra en række konkrete skriveløvelser, og med film- og teksteksempler fra Danmark, Sverige, Tyskland, USA m.fl., undervises kursusdeltagerne, således at de efterfølgende selv er i stand til at bruge poetry slam m.v. i undervisningen og gennemføre workshops med skoleelever og andre.

Tid og sted: kursus 15100: Tirsdag den 24. februar 2015, Nyborg – tilmeldingsfrist NU.

FORÅRSNYHED – Efterspurgt oplægsholder igen på programmet med GL-E kurset

Gymnasiemobning – livsstilscirkler og udstødelsermønstre – kom og hør og diskuter med Helle Rabøl Hansen.

Tid og sted: kursus 15130: Tirsdag den 7. april 2015, GL, Kbh. V.

Kursus med ny dato:

GL-E-kurset **Konstruktiv journalistik – et paradigmeskifte i medielandskabet** – er flyttet fra 14.11.14 til 6.3.15, samme sted i Kbh. – kursus 15127.

KURSER I FAGENE

Dansk

REGIONALKURSUS – Mundtlighed i danskundervisningen – og mød din fagkonsulent

Lektor Tina Høegh, SDU, holder oplæg: **Faglige mundtligheder og faglig lytning i danskundervisningen**. Oplægget vil introducere til en mundtlighedsdidaktik, der fagligt arbejder med både daglig samtale, faglig formidling, litteraturredidaktik og æstetisk performance.

Fagkonsulent Sune Weile holder oplæg om de nyeste tiltag i danskfaget og besvarer spørgsmål om danskfagets nuværende og kommende position, ikke mindst ud fra "serviceeftersynet". Kurset foregår onsdag den 4. marts 2015 kl. 13.00-ca. 16.30 på Sct. Knuds Gymnasium, Læssøegade 154, Odense, og prisen er 450,- kr. Kursusleder er Morten Mikkelsen, mm@fredericia-gym.dk.

Tilmelding: Senest den 6. februar 2015 via Dansk lærerforeningens hjemmeside – dansklf.dk.

REGIONALKURSUS – Ældrelitteratur og velfærdsstat – og mød din fagkonsulent

Professor Peter Simonsen, SDU, introducerer en ny slags skønlitteratur: ældrelitteraturen. Det er en litteratur, der tematiserer og forholder sig til tilværelsen som "ældre". Trisse Gejl, Kirsten Thorup, Jens Blendstrup, Bent Vinn Nielsen og Jakob Berner Moe er blandt de forfattere, som inddrages i oplægget.

Fagkonsulent Sune Weile holder oplæg om de nyeste tiltag i danskfaget og besvarer spørgsmål om danskfagets nuværende og kommende position, ikke mindst ud fra "serviceeftersynet". Kurset foregår torsdag den 5. marts 2015 kl. 13.00-ca. 16.30 på Fredericia Gymnasium, Nørrebrogade 88, Fredericia, og prisen er 450,- kr. Kursusleder er Morten Mikkelsen, mm@fredericia-gym.dk.

Tilmelding: Senest den 6. februar 2015 via Dansk lærerforeningens hjemmeside – dansklf.dk.

Fransk, spansk og italiensk

Fra digt og moderne sange til poetryslam i sprogfagene

Indhold

Introduktion til, hvordan man anvender poetryslam i sprogundervisningen gennem praktiske øvelser.

Vi viser på kurset, hvordan elevernes arbejde med poetryslam virker motiverende på deres egen skrivelglæde og dristighed med hensyn til at bruge fremmedsproget, samt hvordan poetryslam faciliterer elevernes læsning og fortolkning af litterære digte og sangtekster.

Tid og sted:

Tirsdag den 20. januar 2015 kl. 9.00-16.00, Odense
Torsdag den 22. januar 2015 kl. 9.00-16.00, Aalborg
Mandag den 26. januar 2015 kl. 9.00-16.00, København
Onsdag den 28. januar 2015 kl. 9.00-16.00, Aarhus

Kursuspris: 1.000 kr. pr. deltager.

Kurserne oprettes ved minimum 30 deltagere.

Tilmelding: Den 9. januar 2015, eller så længe der er pladser, til Ulla.Pedersen@skolekom.dk, Fransk lærerforeningen, tlf. 2986 8143.

Begynderundervisning i fransk, spansk og italiensk samt overgangsundervisning for fortsættersprog

Indhold

Formålet med kurset er at vise og arbejde med sprogindlærings-situationer, som motiverer sprogindlæring hos elever med såvel begynderprog som fortsættersprog.

På kurset vises eksempler på:

- Hvordan man kan arbejde ud fra en kommunikativ tilgang lige fra den første begynderundervisning.
- Hvordan man kan tilskynde eleverne til at aktivere og udbygge det sprog, som de allerede har tilegnet sig, fx vha. task-baserede øvelser.

Tid og sted:

Mandag den 3. marts 2015 kl. 9.00-16.00, Odense
Onsdag den 5. marts 2015 kl. 9.00-16.00, Aalborg
Tirsdag den 17. marts 2015 kl. 9.00-16.00, Aarhus
Torsdag den 19. marts 2015 kl. 9.00-16.00, København

Kursuspris: 1.000 kr. pr. deltager.

Kurserne oprettes ved minimum 30 deltagere.

Tilmelding: Senest den 17. februar 2015 til Ulla.Pedersen@skolekom.dk, Fransk lærerforeningen tlf. 2986 8143.

GLB&D

Biennalen 2015 i Venedig

Formål: At gennemgå Biennalen som eksempler på samtidskunst i global sammenhæng.

Målgruppe: Lærere i billedkunst og design.

Program: 1. dag, gennemgang af Biennalen 2015 med guide i Giardini 2. dag, guide i Biennalen i Arsenale 3. dag, udstillinger i byen.

Maks. 20 deltagere.

Tid og sted: Uge 46 (10.-14. november) i centrum af Venedig.

Tilmeldingsfrist: 1. marts 2015 til Elisabeth Østergaard på El@brslev-gym.dk.

Arrangører: Elisabeth Østergaard, El@brslev-gym.dk, og Bodil Rokkedal Johansen, rokkedal.johansen@gmail.com.

Pris: Ca. 6.000 i delt dobbeltværelse (for enkeltværelse må påregnes ca. 1.500 ekstra).

Ikkemedlemmer af GLB&D 400 kr. ekstra (for medlemskab). Prisen inkluderer flybillet, transfer, hotel (beliggende tæt ved biennaleområdet), entreer samt guider.

Kemi

Sikkerhed ved laboratoriearbejde

Formål: Daglig sikkerhed i laboratoriet. Demonstration af affaldshåndtering, brug af øjenskyllflaske og brandslukningsmidler. Didaktiske overvejelser omkring øget sikkerhed i laboratoriet. Regler for sikkerhedsmærkning samt risici og sikkerhed ved brandslukning.

Målgruppe: Kurset retter sig fortrinsvis mod nye kemilærere i hf, htx og stx.

Tid og sted: Torsdag d. 26. februar 2015 kl. 8.30-16.30, Silkeborg Gymnasium.

Tilmeldingsfrist og -link: Fredag d. 6. februar 2015 til www.lmfk.dk. Medlemmer af Kemilærerforeningen har fortrinsret.

Pris: 950 kr. for medlemmer af Kemilærerforeningen, 1.500 kr. for ikkemedlemmer.

Kontaktperson: Johanne Jensen, Kemilærerforeningen. Johanne.jensen1@skolekom.dk.

Kursus i kemikalimærkning

Formål: Brug af Chemicare 4. Kort gennemgang af regelgrundlaget for mærkning og omgang med kemikalier. Praktiske øvelser med Chemicare 4: oprette lokaler, søge stof i skoledatabasen, lave udskrifter (etiket, arbejdspladsbrugsanvisninger, inddatering, lokalespecifikke oplysninger m.m.).

Målgruppe: Kemilærere i hf, htx, stx.

Tid og sted: Onsdag d. 8. april 2015 kl. 10-16, Sct. Knuds Gymnasium, Odense.

Tilmeldingsfrist: Mandag d. 2. marts 2015 til www.lmfk.dk. Medlemmer af Kemilærerforeningen har fortrinsret.

Pris: 850 kr. for medlemmer af Kemilærerforeningen, 1.500 kr. for ikkemedlemmer.

Kontaktperson: Johanne Jensen, Kemilærerforeningen. Johanne.jensen1@skolekom.dk.

Årsmøde i Retoriklærerforeningen 2015

Tid og sted: Den 19.-20. marts 2015 i Odense på Hotel Knudsens Gaard <http://www.knudsensgaard.dk/>

Tilmelding: senest den 1. februar 2015 ved samtidig bankoverførsel til Retoriklærerforeningens konto: reg.nr. 2112, kontonr. 8478840471 HUSK at anføre navn og skole!

Deltagerbetaling: 2.000,- kr.

For mere info og særlige ønsker vedr. forplejning:
info@retoriklaererforeningen.dk

Udpluk fra programmet:

TORS DAG den 19. marts

- 12:30-13:30 Mette Bengtsson (KU):** Argumentation og politisk debat
- 13:30-14:00 Orientering om udviklingsprojekt** om innovation v. Rikke Randorff Hegnhøj (Vestegnen HF & VUC) og Allan Salbæk (kNord).
- 14:00-15:00 Fælles idé- og erfaringsudveksling** i grupper
- 15:30-16:30 Susanne Leschly (Nærum Gymnasium):** Om faget SKRIV
- 16:30-18:00 Generalforsamling** i Retoriklærerforeningen

FREDAG den 20. marts

- 9-10: Fagkonsulent Sune Weile** beretter om nyt fra UVM.

MINDEORD

Gymnasieskolen modtager mindeord. De skal maks. indeholde 2.400 enheder inkl. mellemrum. Sendes til redaktionen senest fredag den 12. februar kl. 14.00 på gymnasieskolen@gl.org

INDLÆG TIL DISKUSSION

Redaktionen modtager meget gerne indlæg til Diskussion. De skal maks. indeholde 2.500 enheder inkl. mellemrum. Send dit indlæg til redaktionen senest den 12. februar klokken 14.00 på gymnasieskolen@gl.org

Kontakt GL-E på gl-e@gl.org. Husk, at du altid kan se det aktuelle kursustilbud fra GL-E og de faglige foreninger på GL-E's hjemmeside: <http://gle.gl.org/Sider/Forside.aspx> og på EMU'en, <http://efteruddgym.emu.dk/>

FREMTIDENS BESTYRELSE

Et bestyrelsesseminar for alle medarbejderrepræsentanter i bestyrelserne

GL inviterer til bestyrelsesseminar for medarbejderrepræsentanter i bestyrelserne for de gymnasiale uddannelser torsdag den 26. februar fra kl. 10-16. Seminaret afholdes i MBK's kursuslokaler, Pilestræde 61 i København.

Den gymnasiale sektor er lige nu udsat for et ydre pres – et pres, der ikke ser ud til at blive mindre det næste par år. Politikerne presser på for at få institutionssamarbejde og fusioner, ungdomsårgangene er faldende, der tales om adgangskrav til de gymnasiale uddannelser, og de kommende år giver nok ikke mere i taxametertilskud. Hvordan kan bestyrelsen aktivt arbejde under de givne forhold? Hvordan ser fremtidens bestyrelser ud på vores uddannelsesinstitutioner? Hvad er bestyrelsernes vigtigste opgaver? Og hvordan får I som bestyrelsesmedlemmer indflydelse?

- 9.30-10.00 Ankomst og morgenmad.
- 10.00-10.15 Velkommen ved **Annette Nordstrøm Hansen**, formand for GL.
- 10.15-10.45 Hvilke opgaver og initiativer bør skolebestyrelserne prioritere, og hvordan er fordelingen mellem bestyrelse, daglig ledelse og Undervisningsministeriet? Oplæg ved **Jesper Fisker**, departementschef i Undervisningsministeriet.
- 10.45-11.00 Pause
- 11.00-13.00 Hvilken rolle har fremtidens skolebestyrelser, og hvordan arbejdes der aktivt, for at diversiteten i bestyrelserne anvendes positivt og fremadrettet i samspil med de øvrige aktører? Oplæg ved **Christian Nissen**, debattør, forfatter og bestyrelsesformand for RUC.
- 13.00-13.45 Frokost.
- 13.45-14.30 Spådom om sektorens udvikling de kommende 5-10 år og udviklingens betydning for bestyrelsesarbejdet, bestyrelsesmedlemmernes kompetencer, rekruttering mv. Oplæg ved **Rene Van Laer**, direktør for København Nord, bestyrelsesformand for Ørestad Gymnasium og for professionshøjskolen Metropol.
- 14.30-15.00 Kage og kaffe.
- 15.00-15.45 En medarbejderrepræsentants erfaringer og anbefalinger. Oplæg ved **Leif Søndergård**, tr og medarbejderrepræsentant i bestyrelsen for Københavns Universitet.
- 15.45 Afrunding ved Annette Nordstrøm Hansen.

Der vil efterfølgende være mulighed for networking over et glas vin.

**Deltagelse og transport er gratis for GL-medlemmer.
Du kan tilmelde dig på www.gl.org.**

MARKEDSPLADS

Her kan indrykkes ikke-erhvervsmæssige annoncer samt salg af lejligheder, huse og grunde. Maks. 40 ord plus overskrift. Teksten (helst pr. e-mail til gymnasieskolen@gl.org) samt betalingen kr. 150,- inkl. moms (indsat på bladets bankkonto i Danske Bank 4180-3119-416-264) skal være på redaktionen senest dagen før deadline (se deadlines andetsteds i bladet eller på gymnasieskolen.dk).

Ferielejlighed i Spanien

Spanien - ferielejlighed i Puerto de Mazarron med skøn havudsigt og 3 min. gang til stranden. Fine sandstrande. Velholdt og veludstyret lejlighed på 80 m² + tre terrasser. Hyggelig palme-promenade langs stranden med mange spisesteder. Kun 4.900 kr. Se billeder og priser og kontakt-adresse på hjemmesiden. <http://www.123hjemmeside.dk/El-Alamillo-med-udsigt>

Bondehus med havudsigt og egen strand udlejes på Ærø

Direkte adgang til Østersøens super bade- og fiskevand. Ugeneret, skøn natur, masser af plads ude og inde, hyggelig gammel have. Charmerende og rustikt istandsat hus udlejes på ugebasis. Fire soveværelser med 7-8 sovepladser. Pris: 5.250 kr. pr. uge. www.vingaarden.net allan.nagel@outlook.dk +45 3084 4906

Landsbyhus til leje i Slovenien

Besøg en uopdaget og rolig plet med brusende bade- og fiskefloder, høje bjerge, spændende kultur og historie, flinke mennesker. Daseferie - med masser af muligheder for aktiviteter: riverrafting, hesteridning, bjergvandring, cykling i "Tour de France"-bjerge og meget andet. Huset er originalt og rustikt istandsat med masser af patina. Tre soveværelser med seks sovepladser. Pris: 3.500 kr. pr. uge alt inklusive. www.lej-hus-i-slovenien.dk allan.nagel@outlook.dk +45 3084 4906

Sommer ved Søerne

4-vær. lejl. ved Søerne udlejes på ugebasis i juni, juli og aug. Lejl. ligger helt roligt i indergård uden naboer og underboer. Hyggelig gård med krukker og små borde. Udkig til kastanjetræ og hybenbusk fra de store vinduer. Tæt på Nørrebros livlige cafeer, nye restauranter og det skønne antikkvarter ved Skt. Hans Torv. Lejl. er nyistandsat med smukt kalkede vægge og blottet bindingsværk. 4 reelle værelser med højt til loftet, stort køkken, adskilt toilet og bad, dejlig tempereret i sommervarmen. Wifi og yderst velassorteret bog- og pladesamling. 4.500,- per uge. Velegnet til 3 personer. Billeder kan rekvireres. Kontakt Annette Rasmussen, ankras25@hotmail.com, telefon: 42432014

TILMELD
DIG NYHEDSBREVET
PÅ GYMNASIESKOLEN.DK

DANSKLÆRERFORENINGENS KONFERENCE 2015

FLERSTEMMIGHED OG MULTIMODALITET

DIALOG MELLEM DANSKFAGETS UDTRYKSFORMER

Alle med interesse for danskfaget – og for de udfordringer og møder der foregår mellem fagets udtryksformer og modaliteter, inviteres til en spændende konference. Hør forskere, forfattere og undervisere give deres bud på multimodalitetens muligheder.

Tirsdag den 14. april 2015 kl. 9.30 – 16.30
Carlsberg Museums kursuslokaler i Valby

PROGRAM

- 9.15 – 10.00: Kaffe og velkomst
- 10.00 – 11.15: Gunnar Liestøl, Universitetet i Oslo: Sammensatte tekster
– fra Jellingesteinen til Augmented Reality
- 11.15 – 12.30: Stefan Iversen, Aarhus Universitet: Multimodalitet med vilje
– retorisk kritik og danskfaget
- 13.30 – 14.30: Ungdomsuddannelser: Mimi Olsen: Filmisk litteratur-
historie – med levende billeder som øjenåbner
Grundskole: Heike Thorsø og Isabella Rasmussen:
Potentialer og udfordringer når danskundervis-
ningen foregår på iPad
- 14.45 – 15.45: Frit Flet – en litterær performance.
Mette Moestrup og Line Knutzon
- 15.45 – 16.30: Uddeling af TANKESTREGEN 2015

PRIS FOR DELTAGELSE INKL. FORPLEJNING:

Ordinær pris: 1175,- kr. (ekskl. moms)
Medlemmer af DanskLærerforeningen: 925,- kr.
Studerende betaler halv pris

Tilmelding senest den 6. februar 2015

LÆS MERE OM
KONFERENCENS
PROGRAM,
OG TILMELD DIG PÅ
DANSKLF.DK

**DANSK
LÆRER**
foreningen

VIDEN
INSPIRATION
INDFLYDELSE
DIALOG

Student & Business TOURS

SPECIALIST I GRUPPEREJSER

Berlin... fra 1925	Rom... fra 2595	Barcelona... fra 2795
Amsterdam... fra 2195	Dublin... fra 2595	Malaga... fra 2895
London... fra 2395	Firenze... fra 2595	Bruxelles... fra 2895
Madrid... fra 2495	Budapest... fra 2695	Lissabon... fra 2995
Paris... fra 2595	Krakow... fra 2695	Istanbul... fra 3395
Manchester... fra 2595	Athen... fra 2795	New York... fra 5895

Priserne inkluderer fly t/r og 4 nætter med morgenmad
Alle priser baseret på rejse i marts 2015
 ..... mange andre destinationer .....

TLF. 7020 9160 | INFO@SBTOURS.DK | WWW.SBTOURS.DK

BARCELONA REJSER

STUDIEREJSER TIL BARCELONA

Vi er eksperter i Barcelona!

Udflugter til Montserrat guidede ture, fagligt program & firmabesøg

www.barcelona-rejser.dk
 info@barcelona-rejser.dk

Spar tid på at arrangere studierejsen

Vores online registreringsservice letter administrationen af tilmeldingerne. Se mere på: www.profil-grupperejser.dk/online-registreringsservice

Profil Grupperejser's 55 rejsespecialister kender verden – og vi skræddersyer det faglige indhold på studierejsen efter jeres ønsker.

Kontakt os og bliv inspireret:
www.profil-grupperejser.dk/studierejser •
kontakt@profil-grupperejser.dk • 77 33 55 33

TILMELD

DIG NYHEDSBREVET PÅ GYMNASIESKOLEN.DK

SYD- EUROPA

**ANTIKKENS HØJBORG
NATURVIDENSKABENS VUGGE
FARVERIG KULTUR & NATUR**

ITALIEN

fx Rom - Firenze - Sardinien - Milano
Sicilien - Aktiv Gardasøen - Napoli

billigst fra 1.998,-

SPANIEN

fx Barcelona - Rundrejse Andalusien
Sevilla - Madrid - Malaga - Mallorca

billigst fra 2.398,-

ATHEN

billigst fra 2.398,-

ISTANBUL

billigst fra 2.598,-

LISSABON

billigst fra 1.998,-

VORE REJSE EKSPERTER

Vi har fået nyt logo, men vi leverer stadig den samme høje kvalitet og gode service! Det er også de samme erfarne rejsekonsulenter, der sidder klar ved telefonen. **Ring gratis på 8020 8870 og få et godt tilbud på jeres studierejse.** - uanset hvor rejsen går hen.

Læs mere på
alfatravel.dk:

Christian

Heine

Juliane

Lise

Rikke

Tommy

Peter

Louise F.

Kirsten

ALFA TRAVEL
REJSER EFTER MÅL

info@alfatravel.dk · alfatravel.dk · 8020 8870

'Det er os
du kommer
tilbage til...'

Se mange flere studierejser på
grupperejsebureauet.dk

Studierejser til Europa:

Madrid	fly, 5 dg/4 nt	fra kr. 2.585
Dublin	fly, 5 dg/4 nt	fra kr. 2.595
Barcelona	fly, 5 dg/4 nt	fra kr. 2.895
Lissabon	fly, 5 dg/4 nt	fra kr. 2.985
London	fly, 5 dg/4 nt	fra kr. 2.375
Rom	fly, 5 dg/4 nt	fra kr. 2.760
Manchester	fly, 5 dg/4 nt	fra kr. 2.370
Berlin	I egen bus	fra kr. 1.160
Prag	I egen bus	fra kr. 1.295
Bruxelles	I egen bus	fra kr. 1.395
Amsterdam	I egen bus	fra kr. 1.395
Krakow	I egen bus	fra kr. 1.495

LISSABON
fra kr.
2.985

LAD OS
PLANLÆGGE
STUDIETUREN
FRA A-Z

Ring
og få et
tilbud

44 94 60 90

info@grupperejsebureauet.dk
www.grupperejsebureauet.dk

GRUPPE
REJSE
BUREAUET

TILMELD

DIG NYHEDSBREVET
PÅ GYMNASIESKOLEN.DK

"Studierejser med indhold"

Istanbul med fly fra **kr. 2.335,-**

London...	fra kr. 2200,-	Barcelona...	fra kr. 2635,-
Edinburgh..	fra kr. 2055,-	Rom...	fra kr. 2495,-
Dublin...	fra kr. 1700,-	Prag...	fra kr. 1640,-
Madrid...	fra kr. 2285,-	Paris...	fra kr. 2440,-
Lissabon...	fra kr. 2960,-	Krakow...	fra kr. 2065,-

Priserne inkluderer fly t/r, 4 nætter med morgenmad samt afgift til Rejsegarantifonden.

Vi arrangerer også rejser med bus, hvor I har bussen til rådighed under opholdet.
En fordel hvis I er mange, der rejser sammen.

Se mere på
www.eurotourist.dk
eller ring til os tlf. 9812 7022

Vesterbro 89 · 9000 Aalborg

STUDIEREJSE TIL KRAKOW

5 dg./4 nt.
FLY fra kr.

1780,-

GØR STUDIEREJSEN EN KLASSE BEDRE MED KILROY'S STUDIEREJSEKONCEPT.....

 Spar tid og penge med KILROY's studierejsekoncept

 Styrk Fagligheden med kompendium & studiebesøg

 Tryghed & Sikkerhed

 Erfarne rejsekonsulenter

KILROY er specialister i at arrangere studierejser med et højt fagligt indhold. Oplev mindre praktisk organisering, faglig forberedelse og mere tid til undvisning og samvær.

Forslag til andre rejsemål:

Barcelona, fly, 5 dg/4 nt fra kr. **2.335,-**

Athen, fly, 5 dg/4 nt fra kr. **2.595,-**

London, fly, 5 dg/4 nt fra kr. **1.895,-**

Berlin, rutebus, 4 dg/3 nt fra kr. **795,-**

Paris, egen bus, 6 dg/3 nt fra kr. **1.765,-**

Forslag til studiebesøg i Krakow:

• Besøg i koncentrationslejren Auschwitz & Birkenau • Virksomhedsbesøg • Foredrag i Det Nordisk Hus

Pris pr. person i flersengsværelse på hostel

Kontakt: Tlf.: 70 22 05 35 • hol@kilroygroups.dk

kilroy.dk

KILROY

Gymnasieskolen KØR SELV-FERIE

Gymnasieskolen giver dig ekstra gode priser på udvalgte rejsemål. Oplys rejsekoden "GYMNASIESKOLEN" ved bestilling – så får du automatisk rabatprisen.

3 overnatninger fra 949,-
5 overnatninger fra 1.549,-

Evigt populære Gardasøen

8 dage på hotel i Garda, Italien

Hotel Marco Polo

Gardasøen har været et kendt og elsket feriemål for italienerne i århundreder. Siden vi danskere endelig opdagede magien ved denne perle, er Gardasøen næsten blevet folkeeje – og kombinationen af bjerge, krystalklart vand og bagende sol over male- riske landsbyer og panoramaudsigter fra hårnålesving fortryller stadig. Ved Gardasøens sydøstlige bred i byen Garda ligger Hotel Marco Polo i et dejligt, grønt område med udsigt over søen. I bor i gåafstand fra centrum (1 km) og søen (500 m). I Garda er der et rigt cafeliv og forskellige butikker med alt fra souvenirs

til modetøj, og på promenaden langs søen kan man nyde en is i sommervarmen. I kan meget passende tage på udflugt til nogle af vingårdene i omegnen – Valpolicella er området, hvor Amarone- vinen dyrkes. Og har I børnene med, var det måske en ide med en tur til forlystelsesparken Gardaland (17 km), som har fornøjelser for både store og små.

Ankomst: Valgfri i perioderne 1.-30.5., 6.6.-3.7., 8.-15.8., 22.-29.8. og 5.9.-18.10. samt lørdage 4.7.-1.8.2015.

På vingård ved Mosel

6 dage på vingård i Erden, Tyskland

Weingut Albert Schwaab

Bo lige midt i vinparadiset Mosel på vingården som er familieejet og nu drives af fjerde generation. Gården ligger uden for den lille landsby Erden og lige ved Mosel, der bugter sig igennem det smukke landskab med bjerge, vinmarker og idylliske vinbyer. Og Erden er netop en typisk en af slagsen med smalle gader, bindingsværkshuse og et par gode spisesteder. Og en ferie på vingården er en rigtig oplevelsesferie i livsglædens og vinenes tegn: Nyd et glas af de gyldne dråber i vinstuen, vinkælderen eller på terrassen udenfor i solskinsvej.

Pris pr. person i dobbeltværelse

1.549,-

Pris uden rejsekode kr. 1.849,-

- 5 overnatninger
- 5 x morgenbuffet
- 2 x 2-retters middag
- 1 x vinsmagning
- 1 flaske vin på værelset ved ankomst

Ankomst

Søndage i perioden 5.4.-11.10.2015.

Schloss Nordland

Se flere opholdsmuligheder på www.happydays.nu

Slotsromantik i klassiske rammer

4 dage på slotshotel i Nordtyskland

Schlosshotel Nordland

Når man kører op ad alleen til Schloss Nordland kommer den sartgule hovedbygning til syne i al sin nyklassicistiske ynde omgivet af et stort parkanlæg og høje træer – og man kan se frem til et par eventyrlige dage med afslapning i romantiske rammer. Det lille slot, hvis historie går tilbage til 1300-tallet, er opført i 1879 og restaureret med store, individuelt indrettede værelser og sin smukke salon.

Ankomst: Valgfri frem til 28.4. og i perioden 18.10.-19.12. samt søndag til tirsdag i perioden 3.5.-13.10.2015.

Pris pr. person i dobbeltværelse

1.549,-

Pris uden rejsekode kr. 1.699,-

- 3 overnatninger
- 3 x morgenbuffet
- 2 x 3-retters middag
- 1 x 4-retters middag
- 1 x velkomstcocktail

Børnerabat

1 barn 0-5 år gratis.
1 barn 6-14 år ½ pris.

Pris pr. person i dobbeltværelse

2.199,-

Pris uden rejsekode kr. 2.499,-

Pristillæg i perioderne
6.6.-10.7 og 22.8.-4.9.: 550,-
11.7-21.8.: 950,-

- 7 overnatninger
- 7 x morgenbuffet
- 7 x 3-retters middag inkl. salatbar
- 1 x rundvisning og vinsmagning hos Vini Gamba
- 1 x rundvisning og prøvesmagning hos Civielle
- 1 x vinsmagning hos Noventa, guidet rundvisning på vinmarkerne
- 1 x vinsmagning hos Azienda
- Agricola Citari

Børnerabat

2 børn 0-7 år gratis.
2 børn 8-12 år ½ pris.
Maks. 2 børn pr. værelse.

Turistskat maks. EUR 2,- pr. person pr. døgn.

Bestil på www.happydays.nu eller ring 70 20 34 48

Telefonerne er åbne hverdage kl. 8-17.

Teknisk arrangør:

Børnerabat gælder ved 2 voksne. Ekspeditionsgebyr kr. 79,- Afbestillingsforsikring kan tilkøbes.

Rejsekode
GYMNASIESKOLEN

AMSTERDAM
fra kr.
1745,-
med fly,
4 dg/3 nt.

Top 3 studiebesøg i Amsterdam: • Besøg Ajax-museum • Kanalrundfart • Anne Franks Hus

Studierejser med fagligt indhold

Kompetent rådgivning til jeres skolerejse

Hos Team Benns sætter vi en ære i at give jer den allerbedste rådgivning. Vi skræddersyer rejserne efter jeres ønske, så I kan få mest muligt ud af jeres studierejse både fagligt og socialt.

Vores fokuspunkter er:

Tid: Vi klarer alt det praktiske - og du sparer tiden • **Sikkerhed:** Gennemprøvet koncept - vi er med hele vejen

Faglighed: Det centrale element i enhver studierejse

Andre rejsemål:

Edinburgh, fly, 5 dg/4 nt fra kr. **2040,-**

Madrid, fly, 5 dg/4 nt fra kr. **2190,-**

Istanbul, fly, 6 dg/5 nt fra kr. **2225,-**

Budapest, fly, 5 dg/4 nt fra kr. **1675,-**

Malta, fly, 6 dg/5 nt fra kr. **3035,-**

Mange flere rejsemål og priser på vore hjemmeside team-benns.com

Pris er pr. person i flersengsværelse på hostel

www.team-benns.com

Kontakt Sanne
på tlf: 46 91 02 59
savr@team-benns.com

Mød os på
facebook.com/TeamBenns

TEAM BENNS®
Dit personlige rejsebureau

albatros-travel.dk/gym

info@albatros-travel.dk • 36 98 98 98

Oplys rejsekode LR-GYM

Albatros

Rejs med hjerte, hjerne & holdning

CUBA

Besøg på Havannas Universitet

Rejs i
sommer-
ferien!

Cubanernes Cuba

I samarbejde med Gymnasieskolen ser vi det farvestrålende Cuba gennem de lokales øjne – med dansk rejseleder, 11 dage

På denne unikke rejse til revolutionens sidste bastion lader vi lokalbefolkningen vise os deres smukke land. Cubanerne er utrolig gæstfri, og vi får et solidt indblik i deres hverdag, bl.a. med en overnatning på bed & breakfast. Vi udforsker den UNESCO-fredede hovedstads gamle bydel og besøger bl.a. Havannas berømte universitet, som er Cubas ældste, med 15 fakulteter og 14 forskningscentre. Trinidad med sin enestående koloniarkitektur og brolagte gader vil efterlade et varigt indtryk, og vi er her på en tidsrejse tilbage til 1500-tallet. Med på programmet er også uforglemmelige naturscenerier i den smukke Viñales-dal – en del af verdens naturarv – og et besøg i et UNESCO-biosfære-reservat omkring byen Las Terrazas. Alle måltider undtagen 2 er inkluderet i rejsens pris, og vi slutter af på et 5-stjernet hotel i Varadero med all inclusive.

Prisen inkluderer bl.a.:

Dansk rejseleder, fly Kbh. – Havanna t/r, udflugter jf. program, delt dobbeltværelse på gode hoteller, all inclusive på hotellet i Varadero og i Trinidad.

Dagsprogram

- Dag 1 København – Havanna
- Dag 2 Havanna. Byvandring i den gamle bydel og køretur i gamle amerikanerbiler
- Dag 3 Havanna. Cigarfabrik og byrundtur
- Dag 4 Havanna – Viñales-dalen. Viñales by, sejltur på underjordisk flod og privat overnatning
- Dag 5 Viñales – Las Terrazas – Trinidad
- Dag 6 Trinidad. Byvandring m. bymuseum
- Dag 7 Trinidad – Cienfuegos – Varadero
- Dag 8–9 Varadero. Afslapning og strandliv
- Dag 10 Varadero og hjemrejse
- Dag 11 Ankomst til København

Afrejse 30.06.2015

kr. 18.998,-

Tillæg for enkeltværelse **kr. 1.898,-**

Brorabat kr. 250,- på afgang fra Kbh. til alle, der bor i Jylland, på Fyn og Bornholm

Uddannelsesleder ved Nærum Gymnasium

NÆRUM GYMNASIUM (NAG) SØGER EN UDDANNELSESLÉDER TIL GYMNASIETS LEDELSESTEAM

NAG's nye uddannelsesleder skal have lyst til og evner for at udvikle og drive et moderne gymnasium med ambitioner og højt til loftet. Dette sker som medlem af gymnasiets ledelsesteam og i et åbent samarbejde med elever og ansatte på NAG. Stillingen vil omfatte både pædagogisk, administrativ og strategisk ledelse samt personaleledelse. Den præcise opgavefordeling fastlægges i samarbejde med det øvrige ledelsesteam. Ved siden af ledelsesopgaverne varetager den nye uddannelsesleder undervisning på et eller to hold.

Vi søger en uddannelsesleder, som

- er engageret i pædagogisk og organisatorisk udvikling
- er en aktiv deltager i virkeliggørelsen af skolens strategiplan
- har interesse for planlægning og organisering
- har en åben og anerkendende ledelsesstil
- har gode kommunikative evner - både i relation til den enkelte medarbejder/elev og i større sammenhænge
- har undervisningskompetence og undervisningserfaring
- er en konstruktiv teamspiller og stærk i samarbejdsrelationer med den øvrige ledelse og med NAG's lærere og elever
- er empatisk og har humoristisk sans.

Tiltrædelse senest 1. august 2015.

NAG har 40 klasser, ca. 1100 elever og et personale på 125. Gymnasiet er veldrevet med en sund økonomi, en velfungerende organisation og et højt fagligt niveau.

NAG fremstår med en unik arkitektur, der understøtter skolens pædagogiske målsætninger. For at fastholde de fysiske rammer på et højt niveau er der igangsat en udbygning på ca. 2.000 m², som tages i brug 1. august 2015.

Læs mere om skolen og strategiplanen for 2014-17 på www.nagym.dk.

Nærmere oplysninger om stillingen kan fås hos rektor Niels Hjørlund Pedersen på 4511 4511.

Løn og ansættelse efter gældende overenskomst.

Ansøgning sendes elektronisk til maymol@nagadm.dk eller med post til Nærum Gymnasium, Nærum Hovedgade 30, 2850 Nærum.

Ansøgningsfristen er den 15. februar 2015.

Nærum Gymnasium

Nærum Hovedgade 30 · 2850 Nærum · Telefon 4511 4511 · www.nagym.dk

DET
DANSKE
INSTITUT
I ATHEN

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΗΣ ΔΑΝΙΑΣ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ
THE DANISH INSTITUTE AT ATHENS

STIPENDIER OG OPHOLD I ATHEN FOR GYMNASIELÆRERE

Ved det danske institut i athen er der en række stipendier til rådighed til ophold i perioden 1. september 2015 til 31. januar 2016. Stipendierne kan søges af **gymnasielærere**, som ønsker at udbygge deres kendskab til græsk kultur.

NB: Gymnasielærere der har behov for at planlægge længere frem kan allerede nu søge om ophold i perioden **1. februar til 31. juli 2016**.

Stipendierne er af to typer:

- a) Frit ophold på instituttet.
- b) Frit ophold på instituttet, samt et beløb til delvis dækning af rejse- og leveomkostninger.

Ansøgning med bilag fremsendes elektronisk i en samlet pdf. Ansøgningerne skal være Instituttet i hænde senest **den 13. marts 2015**.

Ophold for egen regning kan søges af alle med projekter inden for græsk kultur.

Tildelingen af stipendier foretages af Bestyrelsen for Det Danske Institut i Athen.

Svar kan forventes i slutningen af april 2015.

Ansøgningsskema kan hentes fra instituttets hjemmeside <http://www.diathens.gr/ophold>

DET DANSKE INSTITUT I ATHEN

Herefondos 14

GR-105 58 Athen

tlf.: 0030 210 32 44 644 (man.-tors. 8-12 dansk tid)

fax: 0030 210 32 47 230

e-mail: soren.handberg@diathens.gr

Rektor til et traditionsrigt studenterkursus i rivende udvikling

Hvis du har lyst til at stå i spidsen for et studenterkursus præget af store ambitioner, mangfoldighed og tæt kollegialt samarbejde, er du måske ASK's nye rektor?

Opgaver

Som rektor skal du være den samlende figur, der kan sætte Akademisk Studenterkursus på dagsordenen.

Du skal være nytænkende og turde gå nye veje. Samtidig skal ASK's stærke kultur og fællesskabet bevares og udvikles, så medarbejdere, kursister og bestyrelse kan samarbejde om fælles opgaveløsning.

ASK's kommende rektor skal i samarbejde med et ledelsesteam varetage helheden i opgaveløsningen, herunder understøtte den pædagogiske og didaktiske udvikling og sikre en solid økonomisk og administrativ drift. Rektor skal kunne netværke og

være i dialog med eksterne samarbejdspartnere og politiske beslutningstagere.

Person

Som person er du nærværende, udadvendt og en stærk kommunikator. Din tilgang til ledelse er udviklingsorienteret, motiverende og professionel. Din ledelsesstil er imødekommende og uhøjtidelig, samtidig med at du evner at træde i karakter og tage hånd om de udfordringer, der opstår, hvor mennesker er sammen. Du trives godt i et mangfoldigt og rummeligt miljø, hvor alle kender alle, og hvor rektors dør står åben.

Ledelseserfaring fra uddannelsesområdet og en relevant lederuddannelse er en fordel.

Se mere om stillingen på www.akadstud.dk eller www.muusmann.com. Yderligere oplysninger kan indhentes hos bestyrelsesformand Ninna Breum Hansen, tlf. 28 10 28 94 eller chefkonsulent Trine Schandorff, MUUSMANN, tlf. 21 14 55 86.

Ansøgning

Ansøgningsfrist: Mandag den 2. februar 2015 kl. 10.00. Ansøgning mailes til job@muusmannjob.com, mrk. "Rektor, Akademisk Studenterkursus".

Akademisk Studenterkursus er landets ældste studenterkursus, hvor kerneproduktet er at udbyde en 2-årig STX. I 90 år har unge og voksne fået opfyldt drømmen om en uddannelse hos ASK, der de seneste år desuden har iværksat flere spændende fagtilbud så som arabisk og kinesisk. Det er et mindre studenterkursus med et uformelt, trykt og målrettet studiemiljø. ASK har p.t. 10 klasser, ca. 270 kursister og 41 medarbejdere.

MUUSMANN

www.muusmann.com

Erfaringer med Lectio Censormodul

Uddannelsesleder Anne Friis Petersen og IT-ansvarlige Martin Christiansen fra Sorø Akademis Skole fortæller om deres erfaringer med Lectio Censormodul

Vi tog Censormodulet i brug for første gang i sommeren 2013, da vi afholdt årsprøver i Dansk og Samfundsfag, og vi har brugt det lige siden. Vi var også inddraget i udformningen af Censormodulet og har på den måde haft indflydelse på, hvordan det er kommet til at fungere.

For os er Censormodulet en smart og naturlig funktion, når vi allerede er så digitalt en orienteret skole, som vi er. Vores IT-ansvarlige var desuden helt med på at bruge modulet, hvilket yderligere motiverede os til at prøve det.

Det største incitament til at tage Censormodulet i brug var, at vi kunne slippe for at bruge så meget papir. Indtil videre har vi alligevel bedt eleverne om også at aflevere deres opgaver på papir. Ved årsprøverne forblev papirbunken med elevernes opgaver dog liggende nede på kontoret, efter eleverne havde afleveret dem. Lærerne

havde simpelthen ikke behov for også at hente papirudgaverne, når de havde modtaget opgaverne digitalt.

Vores elever var i forvejen vant til at aflevere digitalt i hverdagen og tog derfor godt imod de digitale skriftlige prøver og eksaminer. Ved årsprøverne var der enkelte tilfælde af elever, som sendte afleveringen afsted i et format, som bedømmeren ikke kunne åbne. Det vil vi i år forsøge at forhindre ved at orientere eleverne endnu bedre om, hvilke formater vi vil anbefale dem at benytte. Vi har både prøvet at anvende Censormodulet til digitale skriftlige prøver og eksamener med og uden internetadgang, hvilket vi har oplevet har fungeret lige godt.

I sommer prøvede vi for første gang at sende opgaverne digitalt afsted til censor. Vi lod det være op til den enkelte censor, om vedkommende skulle modtage

opgaverne digitalt eller på papir. En del censorer ville have opgaverne på papir, hvilket overraskede os lidt. Det ville være rart, hvis der kunne opstå en konsensus mellem skolerne om, at opgaverne i udgangspunktet sendes digitalt, medmindre censoren efterspørger papirudgaven.

Vores intention er, at vi i år vil bruge Censormodulet uden samtidig at bede eleverne om at printe deres opgaver ud. Vi tror, at det vil forløbe bedre og mindske det administrative arbejde, hvis eleverne ikke også skal udskrive deres opgaver. Det eneste, vi vil modtage i papirform, er elevernes svarark i for eksempel faget bioteknologi, som ikke kan være i et digitalt format. Vi vil også afholde vores SRP udelukkende digitalt fremover. Modulet levede fuldt op til vores forventninger, og vi har overhovedet ikke oplevet nogen problemer, der ikke kunne håndteres.

Opbygningen af Lectio

Grundmodul	Elevmodul	Studiemodul	Eksamensmodul	Time-fagmodul	Censormodul
• Skemaer	• Fravær	• Dokumenter	• Indberetninger	• Valgfagstilmelding	• Aflevering
• Timeregnskab	• Karakterer	• Beskeder	• Planlægning	• Holdpakning	• Plagiatkontrol
• Lærerløn	• Spørgeskemaer	• Grupper	• Skemavisning	• Time-fagfordeling	• Distribution
• Bogdepot	• Konsultationer	• Studieplan	• Beviser	• Skemalægning	• Karakterer

Se mere på: www.lectio.dk

Digitale udgivelser til dansk

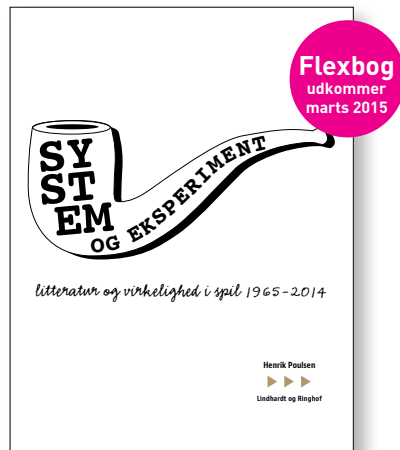
Kendte bøger i nyt format

148 sider
168 kr. / Flexbog 60 kr.

Overskuelig grundbog

Pædagogisk og overskuelig introduktion til de basale principper i den dansk-faglige tekstanalyse. Bogen gør eleverne fortrolige med terminologien.

192 sider
160 kr. / Flexbog 60 kr.

Eksperimenterende litteratur

Bogen viser, hvordan 1960'ernes litteratur har eksperimenteret med sin form, og hvordan dette føres videre i helt nye medier og sociale sammenhænge frem til i dag.

168 sider
175 kr. / Flexbog 60 kr.

Det moderne medie billede

Hvordan analyserer man dokumentarfilm, reality-tv eller nyheder? Grundbog til mediedelen af dansk-faget – inklusive et kapitel om egen medieproduktion i klassen.

176 sider
153 kr. / Flexbog 60 kr.

152 sider
183 kr. / Flexbog 60 kr.

GRATIS ADGANG TIL FLEXBOG

Tilmeld dig vores nyhedsbrev på lru.dk, og få gratis adgang til alle vores nyheder som Flexbog på Gymportalen.dk

FlexBOG

- 1 Alt samlet ét sted**
– inkl. egne noter, film, øvelser og opgaver
- 2 Differentieret undervisning**
– tilføj dine egne materialer
- 3 Øget dialog**
– du kan følge og skrive direkte med dine elever
- 4 Flot layout med hurtig brugerflade**
– samme layout og sidetal som den trykte bog

Læs mere
og se film om
Flexbog

LR
Uddannelse

EGMONT

Viden . Dialog . Læring

Køb og se uddrag på lru.dk